

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XLVII/737/18
Sejmiku Województwa Małopolskiego
z dnia 26 marca 2018 roku

Raport za rok 2017 z realizacji Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020

Departament Zdrowia i Polityki Społecznej
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Kraków, marzec 2018

Tytuł: Raport za rok 2017 z realizacji Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020

Opracowanie: Sylwia Grzesiak-Ambroży, Małgorzata Nowobilska-Stanios, Agata Komisarz, Agnieszka Markielowska, Sylwia Murzyn

Przy publikowaniu treści zawartych w niniejszym opracowaniu prosimy o podawanie źródła danych

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

ul. Raclawicka 56, 30-017 Kraków | tel.+48 12 63 03 202, fax. +48 12 630 35 24 | www.malopolskie.pl

Departament Zdrowia i Polityki Społecznej

ul. Radziwiłłowska 1 | e-mail: ps.sekretariat@umwm.pl

Spis treści

WPROWADZENIE	4
ZADANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA	5
ROZDZIAŁ 1.....	6
DIAGNOZA PROBLEMU NARKOMANII W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM.....	6
1.1 Identyfikacja i analiza czynników wpływających na rozmiar zjawiska narkomanii	6
1.2 Leczeni w województwie małopolskim	12
ROZDZIAŁ 2.....	17
FINANSOWANIE PROGRAMU	17
2.1 Kontraktowanie świadczeń w obszarze uzależnień	17
2.2 Środki finansowe przeznaczone przez samorządy gminne w województwie małopolskim na przeciwdziałanie uzależnieniom	19
2.3 Zadania finansowane ze środków budżetu województwa.....	20
ROZDZIAŁ 3.....	22
PREWENCJA I NADZÓR W MAŁOPOLSCE	22
3.1 Dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie	22
3.2 Dane z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie	23
3.3 Podejrzenia zatruc Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi	27
3.4 Dane z Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych	31
ROZDZIAŁ 4.....	33
DZIAŁANIA PODEJMOWANE PRZEZ INSTYTUCJĘ SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2017 ROKU NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII	33
4.1 Cel operacyjny 1: Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych	33
4.2 Cel operacyjny 2: Rozwój systemu pomocy osobom uzależnionym od narkotyków, zachowań behawioralnych oraz ich rodzinom	41
Cel operacyjny 3: Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.....	49
PODSUMOWANIE	52
ZAŁĄCZNIKI:.....	55
ZAŁĄCZNIK NR 1 ZREALIZOWANE WSKAŹNIKI W 2016 ROKU W RAMACH CELÓW ORAZ ZADAŃ MAŁOPOLSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2014-2020.....	55
ZAŁĄCZNIK NR 2. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ W ROKU 2017 PRZEZ EKSPERTA WOJEWÓDZKIEGO DS. INFORMACJI O NARKOTYKACH I NARKOMANII WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO.....	61
ZAŁĄCZNIK NR 3 ZASOBY INSTYTUCJONALNE W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2017 ROKU W ZAKRESIE LECZENIA UZALEŻNIEŃ OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH.....	70

Wprowadzenie

Przedkładany raport przedstawia działania realizowane w 2017 roku w ramach Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020. W 2017 roku zadania były podejmowane przez Samorząd Województwa, jednostki samorządu gminnego oraz powiatowego, Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Krakowie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne, Komendę Wojewódzką Policji w Krakowie, placówki leczenia uzależnień oraz organizacje pozarządowe. Powyższe instytucje zostały określone na etapie przygotowania Programu jako jego realizatorzy. Należy zauważyć, iż gminy wykonują większość zadań w zakresie przeciwdziałania narkomanii, co wynika z faktu, że są one prawnie zobligowane do podejmowania licznych aktywności w tym obszarze (zapisy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii). Instytucje najbardziej zaangażowane w realizację Programu w 2017 roku:

- Samorząd Województwa Małopolskiego,
- Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego,
- Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie,
- Samorzady Gminne Województwa Małopolskiego,
- Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne w Województwie Małopolskim.

Wszystkie wymienione w raporcie działania wpisują się w cele oraz zadania Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020.

Przedstawione w raporcie dane statystyczne i epidemiologiczne bazują na danych z:

- Badania pn.: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim” przeprowadzonego w 2016 r.,
- Raportu Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego,
- Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie,
- Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie,
- Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie,
- Placówek leczenia uzależnień.

Dane statystyczne i epidemiologiczne zawarte w przedkładanym raporcie, zbierane są zgodnie z ustawą o statystyce publicznej. Upoważnione instytucje, po opracowaniu dostępnego zakresu danych, udostępniają je zazwyczaj dopiero w drugiej połowie roku, następującego po roku sprawozdawczym. Z uwagi na to niektóre dane przedstawione w raporcie bazują na danych dostępnych z wcześniejszych lat.

Zadania samorządu województwa

Sejmik Województwa Małopolskiego w dniu 24 kwietnia 2014 roku podjął Uchwałę Nr L/806/14 w sprawie uchwalenia Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020. W programie określono cel nadrzędny, którym jest: **Wzmacnianie działań kształtujących prozdrowotny styl życia, ze szczególnym uwzględnieniem redukcji szkód o charakterze rodzinnym, społecznym i zdrowotnym, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.** Realizację celu nadrzędnego zawarto w trzech celach operacyjnych Programu tj.: Cel 1: *Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych*, Cel 2: *Rozwój systemu pomocy osobom uzależnionym od narkotyków, zachowań behawioralnych oraz ich rodzinom*, Cel 3: *Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych* oraz dwudziestu trzech zadaniach. Szczegółowy opis celów oraz zadań znajduje się w dalszej części raportu. Wszystkie zadania poprzez działania profilaktyczne, prewencyjne, lecznicze i rehabilitacyjne, a także z obszaru reintegracji społecznej i zawodowej służą pełnej realizacji Programu.

Wojewódzki Program jest spójny z zadaniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, który został ujęty w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020.

Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, organ wykonawczy samorządu województwa sporządza raport z wykonania i realizacji w danym roku Wojewódzkiego Programu, który przedkłada odpowiednio sejmikowi województwa w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, którego raport dotyczy.

W celu realizacji zadań z obszaru przeciwdziałania narkomanii Zarząd Województwa Małopolskiego Uchwałą nr 1574/11 z dnia 22 grudnia 2011 roku powołał obecnego Eksperta Wojewódzkiego do Spraw Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego. Zadania Eksperta zostały określone w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, do których należy:

1. Zbieranie, gromadzenie, wymiana informacji i dokumentacji w zakresie przeciwdziałania narkomanii, objętych badaniami statystycznymi statystyki publicznej, oraz opracowywanie i przetwarzanie zebranych danych.
2. Prowadzenie i inicjowanie badań dotyczących problemów narkotyków i narkomanii oraz opracowywanie i udostępnianie ich wyników.
3. Gromadzenie, przechowywanie i udostępnianie baz danych dotyczących narkotyków i narkomanii.
4. Formułowanie wniosków sprzyjających kształtowaniu adekwatnej do sytuacji strategii reagowania na problem narkomanii.
5. Gromadzenie i udostępnianie publikacji na temat narkotyków i narkomanii.
6. Gromadzenie i analiza informacji dotyczących nowo pojawiających się trendów w używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych i środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Rozdział 1

Diagnoza Problemu Narkomanii w Województwie Małopolskim

1.1 Identyfikacja i analiza czynników wpływających na rozmiar zjawiska narkomanii

W ramach przeprowadzonego na zlecenie Województwa Małopolskiego w 2016 roku badania pn.: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”, oprócz analiz ilościowych tj. danych statystycznych wskazujących na rozmiar powyższego zjawiska (patrz: *Raport za rok 2016 z realizacji Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020*), uzyskano także jakościowy obraz dotyczący identyfikacji i analizy czynników wpływających na rozmiar zjawiska narkomanii zarówno po stronie popytu jak i podaży.

W ramach powyższego badania wśród problemowych użytkowników narkotyków, zrealizowano 100 wywiadów pogłębionych w 2 lokalizacjach województwa małopolskiego – w Krakowie i Nowym Sączu. W Krakowie zrealizowano 70 wywiadów, a w Nowym Sączu 30, przy czym zarówno respondenci pochodzili i mieszkali w różnych częściach województwa. Dobór respondentów do badania przebiegał według schematu "kuli śniegowej" polegającej na uzyskiwaniu kontaktu z kolejnymi respondentami za sprawą poprzednich badanych. Ta procedura była powtarzana do uzyskania określonej liczby wywiadów lub ankiet w każdym z miast.

Tematyka jakościowych wywiadów objęła:

1. biografia narkotykowa i wzory używania narkotyków;
2. zaopatrzenie w narkotyki i funkcjonowanie nielegalnego rynku narkotyków;
3. styl życia (sytuacja życiowa);
4. problemy związane z narkotykami;
5. reakcje społeczne;
6. ocena systemu pomocy i postulowane kierunki rozwoju;
7. motywacja do przerwania brania narkotyków.

Poniżej przedstawiono uzyskane dane jakościowe:

Ad. 1 Biografia narkotykowa i wzory używania narkotyków.

- Wśród problemowych użytkowników narkotyków inicjacja narkotykowa najczęściej następowała na wczesnym etapie życia. Wraz z nią miała miejsce inicjacja picia alkoholu i palenia papierosów. Jak pokazały biografie użytkowników, zdarzało się że pierwsze kontakty z narkotykami mieli przed ukończeniem 15 roku życia, już na etapie szkoły podstawowej. Inicjacja narkotykowa miała najczęściej miejsce w grupie rówieśniczej, w której badani wspólnie przyjmowali substancje. Z kolei na późniejszym etapie życia, oprócz utrzymywanych kontaktów ze środowiskiem narkomanów, badani brali substancje także ze współmałżonkiem lub partnerem.
- Aktualny wzór używania obejmował wiele różnych środków psychoaktywnych - kanabinoles (głównie marihuana), stymulanty, leki uspokajające i nasenne (głównie benzodiazepiny, ale również benzodwiazepiny) opiaty, Nowe Substancje Psychoaktywne przede wszystkim z grupy stymulantów (np. mefedron).
- Badani używali narkotyków aby się zrelaksować i poprawić nastrój, rozluźnić się, stłumić napięcie, „zabić” nudę. Przyjmowanie stymulantów, szczególnie podczas imprez w klubie, pobudzało, ułatwiało nawiązywanie kontaktów, sprawiało, że użytkownicy byli bardziej rozmowni i otwarci, co pozwalało na lepszą zabawę.
- Część badanych, z uwagi na trudności z dostępem do tradycyjnych narkotyków jak i jej jakością, używała przede wszystkim Nowych Substancji Psychoaktywnych (NSP) np. Młot Thora, Kryształ, Mefedron. Problemowi użytkownicy, którzy używali opiatów (głównie kompotu) przyjmowali NSP drogą iniekcyjną. W momencie wystąpienia trudności z dostępnością zarówno narkotyków jak i NSP, badani przyjmowali leki uspokajające/ nasenne lub pili alkohol. Zdarzyło się, że sami

przerabiali różne substancje, np. Acatar na narkotyki, metadon mieszając z lekami, tak aby działaniem przypominał działanie heroiny.

- Badani używali narkotyków oddzielnie, ale też zdarzało się że łączyli różne substancje psychoaktywne, np. narkotyki z innymi narkotykami, dopalaczami lub alkoholem. Badani będąc na programie metadonowym z uwagi na niskie dawki metadonu oraz występujące nieprzyjemne objawy głodu narkotykowego, cały czas dobierali inne substancje, tj. pili alkohol, używali kanabinoli (głównie marihuany), brali leki uspokajające i nasenne głównie benzodiazepiny (clonazepam), stymulanty, Nowe Substancje Psychoaktywne, opiaty.

Ad. 2 Zaopatrzenie w narkotyki i funkcjonowanie nielegalnego rynku narkotyków.

- W związku z kryminalizacją posiadania narkotyków w polskim ustawodawstwie, miejsca ich używania zlokalizowane były na uboczu, w odosobnieniu, tak aby zapewniały bezpieczne przyjęcie. Problemowi użytkownicy narkotyków przyjmowali je we własnym mieszkaniu lub domu, w klubie podczas imprez, w okolicach punktu wydawania metadonu.
- Problemowi użytkownicy narkotyków, którzy doświadczyli nieodpartej potrzeby użycia substancji w celu zlikwidowania objawów abstynencyjnych, przyjmowali narkotyki nawet na ulicy.
- Użytkownicy narkotyków, jeśli mieli taką możliwość to sami produkowali narkotyki – sadzili marihuanę, zbierali grzyby halucynogenne. Takie działania sprawiły, iż mieli substancje na własny użytek, ale także sprzedawali je innym. Jeśli nie mieli swoich narkotyków, to dostawali je lub kupowali od znajomych, dilerów lub w sklepie gdzie sprzedawane były Nowe Substancje Psychoaktywne. Niektórzy użytkownicy kupowali substancje w internecie. Coraz popularniejszy jest zakup narkotyków i Nowych Substancji Psychoaktywnych przez telefon z dostawą do domu. Osoby problemowo używające narkotyków rzadziej korzystali ze źródeł internetowych, ponieważ chcieli przyjąć substancję jak najszybciej, a taki zakup wiązał się z koniecznością oczekiwania na towar kilka dni. Zdarzało się, że problemowi użytkownicy narkotyków dostawali od sprzedawców darmowe próbki Nowych Substancji Psychoaktywnych i mieli testować ich działanie. W sytuacji braku dostępu do substancji użytkownicy zdobywali recepty na leki uspokajające lub nasenne, np. clonazepam, bądź przerabiali leki zakupione w aptece.
- Użytkownicy kupowali w zależności od potrzeb – codziennie, kilka razy w tygodniu lub raz na tydzień/ miesiąc większe ilości. Robili to samodzielnie lub w grupie (robiąc składkę). Codzienne kupowanie narkotyków było zdeterminowane koniecznością zdobycia na nie pieniędzy. Ci, którzy zaopatrywali się w substancje przez Internet, kupowali rzadziej, ale za to większe ilości.
- Badani szacowali, że miesięcznie na substancje mogli nawet wydawać ok. 1 000 zł. Zdarzali się również tacy, których miesięczne wydatki nie przekraczały 300 zł. Niektórzy twierdzili, że dziennie wydają na substancje ok. 100 zł.

Ad. 3 Styl życia (sytuacja życiowa)

- Problemowi użytkownicy narkotyków podejmowali szereg zachowań ryzykownych. Iniekcijni użytkownicy mieli często doświadczenia ze wspólnym używaniem igieł i strzykawek, zwłaszcza w przeszłości. Obecnie większość z nich zaprzestała takich zachowań w obawie przed zakażeniem wirusami krwiopochodnymi, głównie wirusem HIV. Zwiększenie dostępności do igieł i strzykawek wpłynęło znacząco na używanie sterylnej „sprzętu” do iniekcji. W momencie braku dostępu do czystego „sprzętu” aby zminimalizować ryzyko, użytkownicy myli używane wcześniej igły i strzykawki oraz płukali je wodą lub spirytusem. Niektórzy używali kilkakrotnie swojego „sprzętu”. Pomimo posiadanej świadomości zarażenia się wirusem HIV lub/i HCV, w sytuacji odczuwania silnych objawów abstynencyjnych nie szukali sterylnych igieł i strzykawek, gdyż najważniejsze w danej chwili było zaspokojenie „głodu”.
- Zachowaniami ryzykownymi były również przygodne kontakty seksualne na imprezie bez zabezpieczenia, „prostituowanie się”, trudności z kontrolą agresji, zagrożenia dotyczące sytuacji prawno-karnej, prowadzenie pojazdów pod wpływem substancji. Z ryzykiem używania substancji

wiązała się również możliwość przedawkowania narkotyków bądź wystąpienia nieprzewidzianych skutków.

- Część problemowych użytkowników narkotyków doświadczyła uzależnienia w domu rodzinnym, gdzie jeden z rodziców pił alkohol. Zdarzało się, że wraz z uzależnieniem obecna była przemoc wobec członków rodziny. Z powodu przyjmowania narkotyków problemowi użytkownicy byli z niej wykluczani, a relacje z rodzicami i rodzeństwem były złe. Część badanych utrzymywała jednak poprawne bądź dobre relacje, rodzice ich wspierali, pomagali finansowo i w opiece nad dziećmi.
- Użytkownicy wchodzili w związki i wspólnie utrzymywali gospodarstwo domowe, niektórzy byli po rozwodzie, wychowywali dzieci. Mieszkali w domu rodzinnym, zdarzało się również że mieli własne mieszkanie, niektórzy wynajmowali bądź mieszkali u znajomych. Wśród problemowych użytkowników byli również bezdomni, którzy korzystali z pomocy instytucjonalnej (schroniska lub noclegownie) bądź mieszkali na ulicy.
- Problemowi użytkownicy narkotyków wykonywali legalną pracę, za którą otrzymywali wynagrodzenie, które przeznaczali na codzienne funkcjonowanie, utrzymanie i narkotyki. Część z nich utrzymywała się z renty inwalidzkiej, incydentalnego wsparcia socjalnego z ośrodków pomocy społecznej bądź regularnie otrzymywanego zasiłku. Mogli również liczyć na pomoc finansową rodziców. Źródłem ich dochodów były także alimenty wypłacane na dziecko. Czasami podejmowali prace dorywcze, aby sobie „dorobić”. Źródłem pochodzenia pieniędzy były drobne kradzieże, zdarzało się, że użytkownicy sprzedawali narkotyki, co było ich dodatkowym źródłem dochodu. Problemowi użytkownicy narkotyków, żeby zdobyć pieniądze zajmowali się także żebractwem i zbieraniem złomu. Zdarzało się, że badani czerpali dochody z prostytuowania się. Większość zarobionych środków była przeznaczana na narkotyki, papierosy i alkohol.
- Problemowi użytkownicy narkotyków, czas wolny często spędzali w domu. Niektórzy oddawali się swoim zainteresowaniom, np. graniu na instrumentach, słuchaniu muzyki, czytaniu książek, oglądaniu filmów, uprawianiu sportu. W czasie wolnym spotykali się również ze znajomymi, chodzili na imprezy i używali substancji. Osoby, które leczyły się w programie substytucyjnym musiały codziennie rano zjawiać się w placówce aby przyjąć dawkę metadonu. Następnie spędzali czas wolny w okolicach punktu programu substytucyjnego, Ci, którzy nie pracowali w czasie wolnym, pili alkohol bądź dobierali narkotyki. Problemowi użytkownicy narkotyków swój czas wolny spędzali na poszukiwaniu możliwości zdobycia pieniędzy na narkotyki – zbierali złom, żebrali, kradli, a następnie poszukiwali możliwości sprzedaży skradzionego towaru. Po uzyskaniu pieniędzy ich aktywność była zorientowana na zakup narkotyków i/lub Nowych Substancji Psychoaktywnych.
- Problemowi użytkownicy narkotyków mieli trudności z nawiązywaniem i utrzymywaniem bliskich i głębokich relacji z innymi. Zdarzało się, że z kobietami nawiązywali relacje głównie o charakterze seksualnym. Głównie utrzymywali relacje z innymi użytkownikami, spotykali się z nimi na przyjmowanie narkotyków, Ci, którzy leczyli się substytucyjnie na programie metadonowym tworzyli swoje środowisko z innymi uczestnikami leczenia. Nie określali ich jako przyjaciół, raczej traktowali jako znajomych, z którymi spędzają czas i używają substancji.
- Problemowi użytkownicy narkotyków, którzy wydali się bardziej zintegrowani społecznie, mieli wielu znajomych, zarówno używających narkotyków, jak również takich którzy ich nie brali. Relacje z ludźmi ocenili jako dobre. Zdarzało się, że użytkownicy musieli rozgraniczać dwa środowiska społeczne, w których przebywali. Z jednej strony byli członkami grupy problemowych użytkowników, którzy uczestniczyli w leczeniu metadonowym i mieli znajomych z którymi codziennie się spotykali, pili alkohol i używali narkotyków, z drugiej strony uczestniczyli w środowisku pracowniczym, szkolnym związanym z nauką swoich dzieci. Niektórzy chcąc się odciąć od dotychczasowego środowiska narkomanów, mieli małe grono znajomych ograniczone głównie do najbliższej rodziny i partnera, przez co czuli się osamotnieni.

Ad. 4 Problemy związane z narkotykami

- Ogólny stan zdrowia problemowych użytkowników narkotyków określony został jako niezadowolający. Intensywne i długotrwałe używanie narkotyków doprowadziło do wyniszczenia

organizmu, wiele organów wewnętrznych wymagało leczenia. Przyjmowanie narkotyków powodowało między innymi problemy kardiologiczne, oddechowe, neurologiczne (np. epilepsję, uszkodzenie mowy, problemy z poruszaniem się), stomatologiczne, związane z chorobami wątroby, żołądka i nerek. Niektórzy użytkownicy, głównie iniekcyjni byli nosicielami wirusa HCV i/lub HIV/AIDS, które często były nieleczone. Dla problemowych użytkowników, wirus HIV był bardziej akceptowalny od faktu, że są nosicielami wirusa HCV.

- Problemowi użytkownicy narkotyków doświadczyli również rozmaitych zaburzeń psychicznych będących wynikiem używania substancji, np. anoreksja, depresja, stany paranoidalne, choroba afektywna dwubiegunowa, myśli i próby samobójcze. Zdarzało się, że zaburzenia psychiczne pojawiały się jedynie w sytuacjach brania Nowych Substancji Psychoaktywnych ale u niektórych występowały one również w okresach utrzymywania abstynencji.
- Problemowi użytkownicy narkotyków popadali w konflikt z prawem, dokonując drobnych kradzieży, włamań, handlując narkotykami, będąc zatrzymanym za posiadanie narkotyków na własny użytek. Niektórzy spowodowali wypadek po użyciu substancji psychoaktywnych. Zdarzało się, że kończyło się to pobytem w więzieniu.
- W przeszłości w środowisku osób uzależnionych często dochodziło do zjawisk związanych z przemocą. Wśród użytkowników stymulantów zdarzały się przypadki agresji fizycznej i psychicznej, np. bójki, przepychanki, zaczepki, groźby. Rzadziej takie sytuacje miały miejsce wśród uczestników leczenia metadonowego, gdzie przypadki przemocy były incydentalne.
- Osoby, które wchodziły w konflikt z prawem twierdziły, że są ofiarami przemocy ze strony policji. Użytkownicy byli również ofiarami przemocy pochodzącej od osób zajmujących się produkcją i dystrybucją narkotyków, przemocy domowej - byli bici przez rodzica lub partnera, który był pod wpływem środków odurzających.

Ad. 5 Reakcje społeczne

- Użytkownicy, którzy byli zintegrowani społecznie i wypełniali role społeczne nie byli obiektem zainteresowania instytucji kontroli społecznej.
- Problemowi użytkownicy w kontaktach z przedstawicielami instytucji mieli poczucie przedmiotowego traktowania, marginalizacji, odrzucenia, niechęci, co było związane z posiadaniem etykiety narkomana.
- Badani obawiali się stygmatyzacji ze strony otoczenia, tym bardziej że często wygląd fizyczny uniemożliwiał ukrycie im uzależnienia. W relacjach społecznych unikali kontaktu, wycofywali się, często byli przepędzani przez innych z uwagi na używanie narkotyków. Nie mówili otwarcie o używaniu narkotyków oraz leczeniu w programie metadonowym. Ukrywali to w obawie przed ostracyzmem społecznym, gdyż informacja o ich uzależnieniu i leczeniu mogła niekorzystnie wpłynąć na relacje społeczne. W ich ocenie niechęć społeczeństwa wobec osób przyjmujących narkotyki była powszechna.
- Zdarzało się, że pracodawca po powzięciu informacji o uzależnieniu zwalniał ich. Użytkownicy twierdzili, iż stosunek społeczny nie zależał od aktywnego brania narkotyków, ale w ogóle od posiadania etykiety narkomana. Ich doświadczenie pokazało, że byli zwalniani nawet wtedy kiedy się leczyli.
- Obawa badanych przed zdemaskowaniem używania narkotyków była tak silna, że ukrywali przed najbliższymi nie tylko fakt aktualnego używania substancji, ale nie chcieli przyznawać się że brali je w przeszłości.

Ad. 6 Ocena systemu pomocy i postulowane kierunki rozwoju

- Problemowi użytkownicy narkotyków twierdzili, że dostępność leczenia dla osób uzależnionych od narkotyków jest dobra i jest wiele placówek. Jednakże zidentyfikowali także bariery, które mogły wpłynąć na opóźnienie w podjęciu leczenia bądź całkowicie do niego zniechęcić, a były to: brak motywacji wewnętrznej, strach przed rozmową o swoich problemach, lokalizacja placówek oddalona od miejsca zamieszkania, czas oczekiwania na terapię, konieczność utrzymywania abstynencji, nieprzychylny stosunek personelu medycznego, brak kompetencji

- do leczenia u niektórych terapeutów, niska skuteczność stosowanych metod leczenia, niedostateczne działania w ramach programów redukcji szkód, brak pokoi do iniekcji.
- Zdaniem problemowych użytkowników narkotyków, system pomocy społecznej nie zabezpieczał odpowiednio potrzeb osób uzależnionych. Świadczenia finansowe były zbyt niskie, a ich przyznawanie wiązało się ze skomplikowaną procedurą, co sprawiło, że trudno było je uzyskać. Zdarzało się, że problemowi użytkownicy narkotyków pozostawali bezdomni. Pomoc oferowana im w noclegowniach i schroniskach nie spełniła ich oczekiwań. Użytkownicy dostrzegli jednak poprawę warunków bytowych i zabezpieczenia socjalnego w noclegowni dla osób przyjmujących narkotyki, szczególnie mając porównanie z pobytami w poprzednich latach. Jednak jak pokazały wyniki badań, panował tam klimat sprzyjający używaniu substancji, łatwo było je tam zdobyć. Zarządzający placówką nie prowadzili żadnych działań mających na celu edukację, profilaktykę, aktywizację bezdomnych do zmiany sytuacji życiowej.
 - Zdaniem respondentów pobyt w ośrodkach leczenia uzależnienia nic im nie pomógł, nie zmotywował ich do zaprzestania używania narkotyków i utrzymywania abstynencji. Ograniczeniem leczenia, które zniechęcało do jego podejmowania była konieczność utrzymywania abstynencji od substancji psychoaktywnych. Zdaniem problemowych użytkowników nie każdy był w stanie ją utrzymać, przez co byli usuwani z leczenia. Bariery, które zniechęcały do podtrzymania leczenia był stosunek personelu do użytkowników, który nie był przychylny. Zdaniem badanych, pracownikom służby zdrowia nie zależało na pomocy osobom uzależnionym, mieli wrażenie, że traktują ich gorzej niż innych pacjentów ze względu na ich uzależnienie.
 - W ocenie badanych, niektórym terapeutom brakowało kompetencji do leczenia osób uzależnionych. Również skuteczność stosowanych metod terapeutycznych była według nich niedostateczna. Ich zdaniem zasady społeczności terapeutycznej nie do końca sprostały oczekiwaniom. Bardziej skuteczne były działania streetworkerów, pracujących bezpośrednio w środowisku osób uzależnionych.
 - Leczenie substytucyjne zostało źle ocenione, personel w placówkach wg badanych nie miał zaufania do użytkowników, którzy byli często kontrolowani na obecność narkotyków i alkoholu. Przyjmowanie metadonu wywarło negatywny wpływ na zdrowie somatyczne, wymagało codziennych, często czasochłonnych dojazdów do placówki. Dawki metadonu były w ocenie użytkowników zbyt niskie, przez co nie działały i zmuszały ich do dobierania substancji, co było sprzeczne z zasadami leczenia. W rezultacie użytkownicy ukrywali przed personelem fakt dobierania narkotyków. Mogło to wpływać na proces i rezultaty leczenia, ponieważ personel nie wiedział, że pacjent przyjmuje dodatkowo narkotyki. Ukrywanie przyczyniło się do wytworzenia atmosfery braku zaufania.

Ad. 7 Motywacja do przerwania brania narkotyków

- Problemowi użytkownicy narkotyków z długą historią przyjmowania różnych substancji nie mieli motywacji do przerwania brania. Część z nich twierdziła, że chciałyby zaprzestać używania narkotyków, jednak trudno im było poradzić sobie samemu z tym problemem. Nie wiedzieli jak mogą przerwać używanie substancji.
- Wewnętrznym motywem do zaprzestania używania narkotyków było zniechęcenie substancjami i twierdzenie, że nie spełniały one swojej funkcji euforyzującej, która była przyczyną ich brania.
- Problemowi użytkownicy narkotyków często oczekiwali zewnętrznej motywacji, która pomogłaby im zaprzestać brania substancji. Z ich doświadczeń wynikało, iż mogłoby to być: wsparcie uzyskane od bliskiej osoby, zadbanie o dobro swoich dzieci, ich zły stan zdrowia somatycznego i psychicznego czy chęć uniknięcia przykrych doświadczeń np. bycia bezdomnym.
- Problemowi użytkownicy narkotyków decydowali się na zaprzestanie używania narkotyków pod wpływem przemysleń, sami z siebie, twierdząc że męczy ich „ćpanie”, nie daje im to już takiej samej satysfakcji jak w przeszłości. Niektórzy podejmowali leczenie pod wpływem presji otoczenia – rodziny, partnera, współmałżonka oraz przedstawicieli instytucji publicznych – kuratora.

- Część użytkowników utrzymywała abstynencję od narkotyków, ponieważ była do tego zmuszona przez sytuację życiową np. w związku z pobytem w Pogotowiu Opiekuńczym, ośrodku stacjonarnym, szpitalu, więzieniu, co wiązało się z trudnościami w dostępie do substancji. Na utrzymywanie abstynencji miał więc również wpływ stan zdrowia fizycznego i psychicznego, który pogorszył się w związku z używaniem narkotyków oraz trudności z dostępem do substancji i ich niska jakość.

Wspomniane badanie pn.: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”, poruszyło także zagadnienie używania narkotyków przez młodzież w województwie Małopolskim.

Badanie zrealizowano metodą wywiadów pogłębionych, tj. przeprowadzono łącznie 77 wywiadów indywidualnych wśród młodzieży szkolnej w wieku 16-19 lat wedle schematu "kuli śniegowej" w dwóch miejscowościach, tj. w Krakowie i Nowym Sączu.

Wywiady pogłębione wskazały na następującą analizę jakościową:

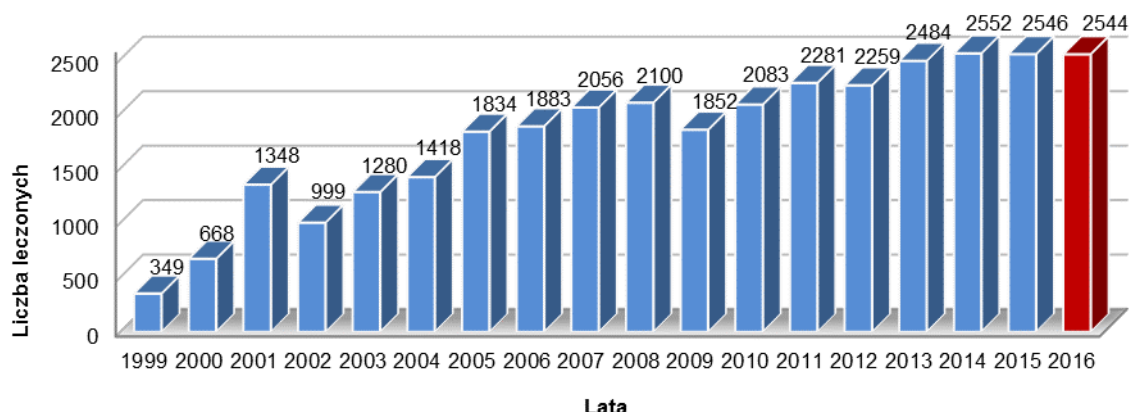
- W większości domów dzieci miały dobre relacje z matką, która w relacji badanych była filarem, na którym mogli się oprzeć. Ojcowie zwykle oceniani byli jako bardziej wymagający, stanowczy, a matki jako bardziej permissywne. Niekorzystny wpływ na relacje miało uzależnienie jednego lub obojga rodziców, zapracowanie rodziców i brak czasu dla dziecka, brak zainteresowania sprawami dziecka oraz brak umiejętności wychowawczych. Po rozwodzie rodziców często dochodziło do sytuacji, kiedy dziecko traciło kontakt z rodzicem albo nie uczestniczył w jego wychowaniu (głównie chodzi o ojca).
- Rodzeństwo stanowiło także możliwy wzór do naśladowania. Mogło być źródłem wiedzy, autorytetem w wielu sprawach. Kontakt z rodzeństwem mógł być ograniczony przez znaczną różnicę wieku, rozbieżności w zainteresowaniach. Jeśli badani wspominali o konfliktach z rodzeństwem, to uważali, iż jest to wpisane w tego typu relację. Nie oceniali tego jako poważnego problemu. Relacje z dziadkami przeważnie były dobrze oceniane. Dziadkowie, zaraz za rodzicami, były osobami na które dzieci mogły liczyć.
- Rodzice w opinii młodych ludzi mieli krytyczny stosunek do używania narkotyków, a w szczególności do używania narkotyków przez ich dzieci. W wielu domach nie prowadziło się jednak rozmów na ten temat. Badani wskazali na gwałtowane i przesadzone reakcje rodziców w przypadku wykrycia faktu używania narkotyków, niezależnie od tego jaka substancja była przez dziecko używana. W związku z obawą przed utratą zaufania i większą kontrolą ze strony rodziców, nie ujawnili swoich prób z zażywaniem substancji.
- Wiedza młodych ludzi w zakresie substancji psychoaktywnych była całkiem dobra, a ich stosunek do substancji wyznaczany był w dużej mierze przez ocenę ryzyka ich używania.
- Wyraźnie w badaniu zauważono, iż miejsce alkoholu, który w poprzednich pokoleniach był jedną z najbardziej rozpowszechnionych substancji psychoaktywnych, zajęła marihuana. Używanie marihuany było przez młodzież postrzegane jako stosunkowo bezpieczne w przeciwieństwie do innych środków, które w ich ocenie miały zbyt wiele negatywnych efektów. Marihuana była zwykle używana w towarzystwie, w okresie letnim, podczas imprez. Młodzież eksperymentowała również z innymi substancjami, takimi jak mefedron, amfetamina czy dopalacze. Zdarzyły się również przypadki zażywania, które mogły mieć charakter używania problemowego.
- Powodem do zaprzestania używania w przypadku młodzieży mogło być wyjście na jaw faktu używania substancji przez badanego lub interwencja istotnej osoby. Innym czynnikiem wpływającym na zaprzestanie używania danego środka lub jego ograniczenie było złe samopoczucie po zażyciu środka, poważne tymczasowe zaburzenia zdrowotne, nietolerowanie jego smaku czy zapachu, zajście w ciążę. Również brak pożądaných rezultatów mogło decydować o powstrzymaniu się od dalszego zażywania substancji.
- Zmiana towarzystwa, szkoły, związek z osobą, która nie używała miały wpływ na zaprzestanie używania substancji. Wejście w nowe środowisko, np. przy okazji zmiany szkoły mogło jednakże też sprzyjać używaniu.

- Jednym z czynników determinujących częstość zażywania było posiadanie środków na pozyskanie substancji. Okresem nasilonego „brania” były wakacje, konieczność uczęszczania do szkoły ograniczało używanie.
- Na motywy używania narkotyków wskazano m.in. ciekawość i uleganie namowom innych. Dość często badani wspominali o chęci zapomnienia o problemach (rodziny, finansowych, emocjonalnych) i zrelaksowania się jako o przyczynach używania substancji psychoaktywnych.
- Młodzież zamawiała substancje telefonicznie, przez znajomych lub osobiście, przez internet. Dilerami były najczęściej osoby znajome, np. koledzy z bloku. Dostępność substancji psychoaktywnych oceniana była różnie: przez niektórych jako duża, przez innych jako mniejsza w stosunku do poprzednich lat, łatwiejszy dostęp do substancji psychoaktywnych był w dużych miastach niż w małych. W stacjonarnych miejscach sprzedaży można było kupić dopalacze, ale trzeba było być osobą „wtajemniczoną”, która wiedziała gdzie kupić i nabyć produkt.
- Większość badanych miało do czynienia z tzw. profilaktyką szkolną, również wychowawcy w szkole w ramach swoich możliwości reagowali na problem używania substancji psychoaktywnych przez uczniów.
- Część badanych oceniła, że z oddziaływaniami profilaktycznymi spotkała się zbyt późno. Jedni widzieli sens działań profilaktycznych, inni go nie dostrzegali. Badani podkreślili ograniczoną moc przekazów profilaktycznych. Jednym z powodów niskiej efektywności tych przekazów mogło być brak nowych treści, które byłyby zaskakujące dla odbiorców, nieatrakcyjna formuła zajęć, złe przygotowanie, czy dobór osób prowadzących, brak powtarzalności, niezgodność treści profilaktycznych z własnymi doświadczeniami.
- Niektórzy deklarowali, że nie będą używali narkotyków, natomiast okazjonalnie zamierzali sięgać po alkohol. Część badanych jednak nie zamierzała zrezygnować z używania narkotyków, zwłaszcza nie wykluczali używania marihuany. Używanie substancji mogło być postrzegane jako przypisane do młodości, niejako wpisane w ten okres życia, wraz z wchodzeniem w dorosłość - używanie substancji wygasło.
- Badani przyjmowali substancje zarówno w samotności jak i w towarzystwie, częściej jednak w towarzystwie. Bywało, że używali przy okazji jakiejś uroczystości lub święta. Większość osób preferowało piwo, a unikało używania wódki, często alkohol był używany w napojach, które maskowały jego smak.

1.2 Leczeni w województwie małopolskim

W Małopolsce od 2014 roku utrzymuje się podobna liczba osób leczonych w lecznictwie ambulatoryjnym z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi używaniem środków psychoaktywnych, z nieznacznym spadkiem, tj. w roku 2016 nastąpił spadek w stosunku do 2015 roku o 0,08% (2 pacjentów), a w stosunku do roku 2014 o 0,31% (8 pacjentów) – wykres 1. Dane za rok 2017 będą dostępne w okresie późniejszym (w drugim kwartale 2018 roku).

Wykres 1. Leczeni w lecznictwie ambulatoryjnym osób z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi używaniem środków psychoaktywnych w Województwie Małopolskim w latach 1999-2016 (dane za rok 2017 dostępne będą w drugim kwartale 2018 roku).

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.

W 2016 roku w wieku do 18 lat leczonych było 236 pacjentów (tj. 9,28% spośród wszystkich leczonych), w grupie wiekowej od 19 do 29 roku życia, leczonych było 898 pacjentów (tj. 35,30% wszystkich leczonych pacjentów). Liczba leczonych ogółem mężczyzn wyniosła 1 798 (tj. 70,68% leczonych ogółem). Najwięcej leczonych było z powodu używania kilku substancji jednocześnie lub innych substancji psychoaktywnych – 1 419 pacjentów (tj. 55,78% wszystkich pacjentów). Ponadto utrzymuje się cały czas wysoka tendencja występowania zaburzeń psychicznych spowodowanych: przyjmowaniem leków uspokajających i nasennych (407 pacjentów), kanabinoli (259 pacjentów), opiatów (215 pacjentów), współistniejącym uzależnieniem od alkoholu (366 pacjentów), a także używaniem innych substancji pobudzających, w tym kofeiny (170 pacjentów) – tabela 1 i wykres 2.

Tabela 1. Leczeni w lecznictwie ambulatoryjnym osób z zaburzeniami spowodowanymi używaniem środków psychoaktywnych w województwie małopolskim w 2016 roku (dane za rok 2017 dostępne będą w drugim kwartale 2018 roku).

Wyszczególnienie		Leczeni			Leczeni po raz pierwszy		
		ogółem	w tym w wieku		ogółem	w tym w wieku	
			do 18 lat	19-29 lat		do 18 lat	19-29 lat
Ogółem	2015 rok	2 546	248	904	1 195	160	522
	2016 rok	2 544	236	898	1 092	142	467
w tym:	mężczyźni	1 798	154	694	827	99	364
	osoby zamieszkałe na wsi	383	46	157	189	32	82
	opieka czynna	1 642	183	563	699	113	288
Ogółem zaburzenia psychiczne spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych według rozpoznania zasadniczego:							
opiaty (F11)		215	6	42	71	3	18
kanabinoły (F12)		259	54	145	143	41	76
leki uspokajające i nasenne (F13)		407	2	32	105	1	17
kokaina (F14)		10	0	3	5	0	1
inne substancje pobudzające, w tym kofeina (F15)		170	17	93	118	14	67
substancje halucynogenne (F16)		4	1	3	2	1	1

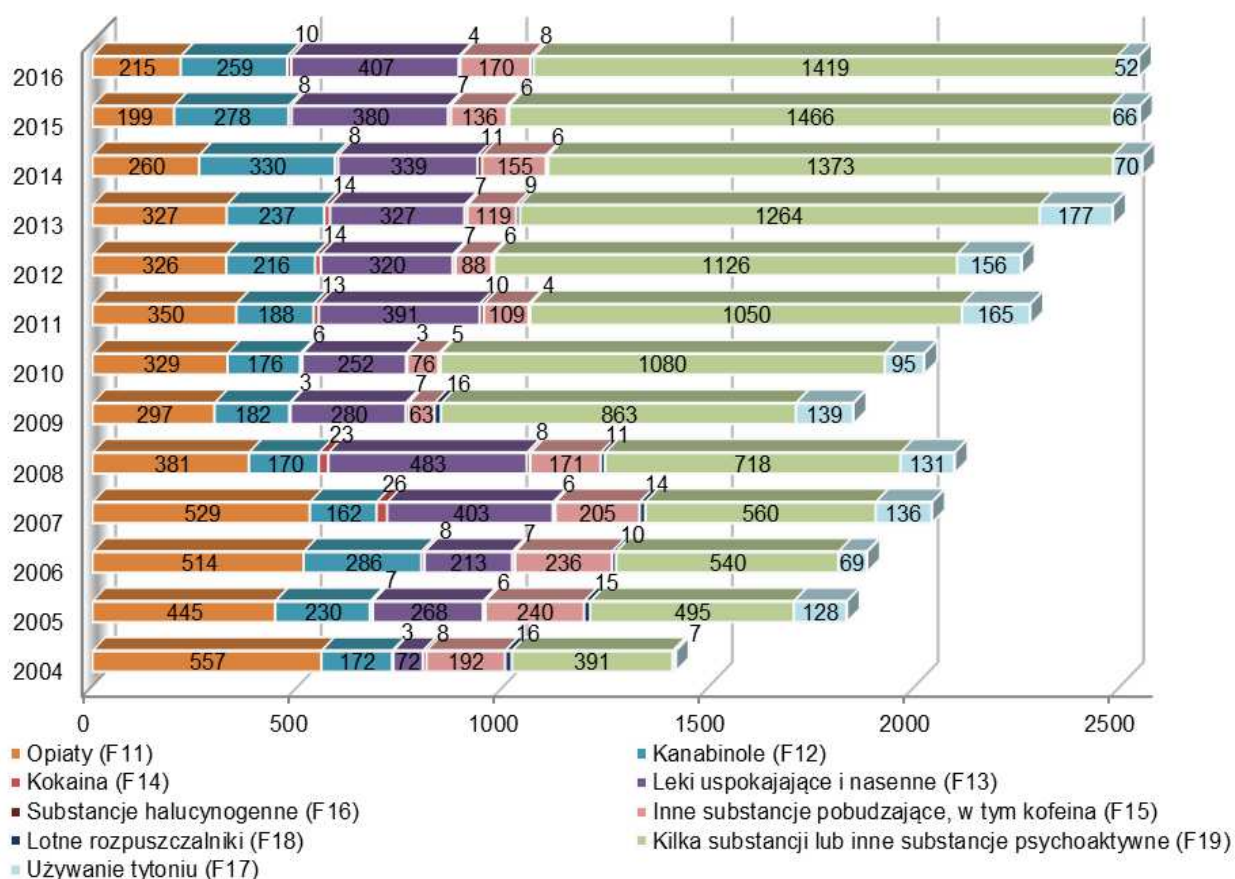
Wyszczególnienie	Leczeni			Leczeni po raz pierwszy		
	ogółem	w tym w wieku		ogółem	w tym w wieku	
		do 18 lat	19-29 lat		do 18 lat	19-29 lat
lotne rozpuszczalniki (F18)	8	0	3	2	0	2
kilka substancji lub inne substancje psychoaktywne (F19)	1 419	155	573	624	81	283
używanie tytoniu (F17)	52	1	4	22	1	2
współistniejące uzależnienia od alkoholu (F10)	366	1	63	129	0	18
współuzależnienia	140	12	20	72	6	6

* opieka czynna dotyczy pacjentów, którym wyznaczane i egzekwowane są terminy następnych wizyt w ciągu roku.

Uwaga: Liczba leczonych z zaburzeniami psychicznymi ogółem nie stanowi sumy liczby leczonych według rozpoznania zasadniczego. Różnica między sumą rozpoznań, a liczbą leczonych wynika z tego, że jeżeli w poradni nie ma zatrudnionego lekarza psychiatry (bądź konsultanta psychiatry), to wykazywana jest tylko ogólna liczba pacjentów (bez rozpoznań).

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Wykres 2. Zaburzenia psychiczne spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie sprawozdania MZ-15 (od 2010 roku na podstawie danych Wydziału Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego).

Ponadto na stacjonarnym Oddziale Toksykologii i Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Detoksykacji Szpitala Specjalistycznego im. Ludwika Rydygiera w Krakowie Sp. z o.o. przebywali pacjenci z następującymi rozpoznaniem:

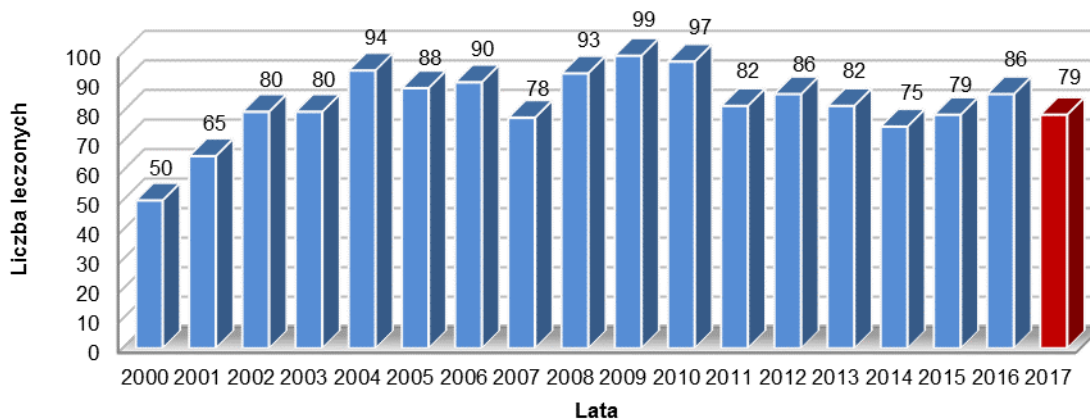
- F13.3 – Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane przyjmowaniem substancji nasennych i uspakajających (zespół abstynencyjny) – 2 pacjentki i 13 pacjentów,
- F15.3 – Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem innych niż kokaina środków pobudzających w tym kofeiny (zespół abstynencyjny) – 1 pacjentka i 8 pacjentów;
- F19.3 – Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane naprzemiennym przyjmowaniem środków wyżej wymienionych (F10-F18) i innych środków psychoaktywnych (zespół abstynencyjny) – 12 pacjentek i 27 pacjentów.

Najczęściej występującymi substancjami psychoaktywnymi była: amfetamina, ecstazy, THZ, mefedron, dopalacze, kokaina, heroina, kodeina, fentanyl. Średni pobyt pacjenta na oddziale wyniósł 14 dni, a wiek pacjentów był w przedziale 17-55 r.ż.

Działania z zakresu redukcji szkód w dziedzinie narkomanii koncentrują się na niwelowaniu szkodliwych skutków zażywania narkotyków, a nie na przeciwdziałaniu ich używaniu. W Polsce programami redukcji szkód są programy substytucji lekowej oraz programy wymiany igieł i strzykawek, które zakładają pomoc osobom uzależnionym bez realizowania przez nich warunku abstynencji. Poradnia MONAR w Krakowie realizuje program wymiany igieł i strzykawek, Poradnia Leczenia Uzależnień Szpitala Specjalistycznego im. L. Rydygiera Sp. z o.o. w Krakowie realizuje program substytucji lekowej poprzez zapisywanie i kierowanie pacjentów do programu substytucyjnego, a Areszt Śledczy w Krakowie przy ul. Montelupich 7 realizuje program leczenia substytucyjnego dla osób pozbawionych wolności z uzależnieniem od opiatów.

W 2017 roku programem substytucyjnym w Poradni Leczenia Uzależnień Szpitala Specjalistycznego im. L. Rydygiera Sp. z o.o. w Krakowie objęto 79 osób (19 kobiet i 60 mężczyzn), co oznacza nieznaczny spadek liczby leczonych w porównaniu do 2016 roku (o 7 osób) – wykres 3.

Wykres 3. Liczba osób objętych leczeniem substytucyjnym w Małopolsce w latach 2000 – 2017.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Poradni Leczenia Uzależnień Szpitala Specjalistycznego im. L. Rydygiera Sp. z o.o. w Krakowie.

Program substytucyjny obejmuje leczenie metadonem oraz suboxonem. Liczba pacjentów leczonych metadonem wyniosła 64 osoby, w tym w wieku: 19-29 lat – 3 osoby (2 kobiety i 1 mężczyzna), 30-64 lat – 61 osób (16 kobiet i 45 mężczyzn), z kolei liczba leczonych suboxonem wyniosła 15 osób, w tym w wieku: 19-29 lat – 4 osoby (4 mężczyzn), 30-64 lat – 11 osób (1 kobieta i 10 mężczyzn). Osoby te głównie nadużywały opiaty/opioidy (kompot) oraz substancje towarzyszące, tj.: alkohol, „dopalacze”, metkatynon, amfetaminę, ecstazy, marihuanę, benzodiazepiny.

Pacjenci objęci leczeniem substytucyjnym zamieszkiwali następujące powiaty:

- miasto Kraków: 69 osób (M - 52, K- 17),
- powiat brzeski: Brzesko: 1 osoba (K-1),
- powiat wadowicki: Andrychów: 2 osoby (M-2),

- powiat tatrzański: Zakopane: 1 osoba (M-1),
- województwo podkarpackie, powiat rzeszowski: Rzeszów: 1 osoba (M-1),
- województwo podkarpackie, powiat tarnobrzegi: Tarnobrzeg: 3 osoby (M-2, K-1),
- województwo świętokrzyskie, powiat staszowski: Staszów: 1 osoba (M-1),
- województwo zachodniopomorskie, powiat gryficki: Gryfice: 1 osoba (M-1).

Z danych uzyskanych z Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Krakowie wynika, że pierwszą jednostką penitencjarną w Polsce, która zastosowała metadonowe leczenie substytucyjne był Areszt Śledczy w Krakowie przy ul. Montelupich 7. W więziennym Zakładzie Opieki Zdrowotnej przy ul. Montelupich od 2003 roku jest realizowany program leczenia substytucyjnego osób pozbawionych wolności z uzależnieniem od opiatów, nosi on nazwę Metar Kraków.

W 2017 roku liczba leczonych metadonem wyniosła 11 osób (9 mężczyzn oraz 2 kobiety) w przedziale wiekowym 33-52 lat. Najczęściej przyjmowanymi substancjami psychoaktywnymi były leki z grupy benzodiazepin i leki przeciwdepresyjne. Leczeni pochodzili z różnych województw. Obecnie w Areszcie Śledczym w Krakowie przebywają 3 osoby objęte programem substytucyjnym leczenia metadonem.

Pacjenci objęci leczeniem substytucyjnym w 2017 roku w Areszcie Śledczym przy ul. Montelupich zamieszkiwali następujące województwa:

- województwo małopolskie:
 - ✓ M. Kraków – 2 mężczyzn i 1 kobieta,
 - ✓ powiat wadowicki – 1 mężczyzna,
- województwo dolnośląskie:
 - ✓ powiat dzierżoniowski – 1 mężczyzna,
- województwo mazowieckie:
 - ✓ powiat płocki – 1 mężczyzna,
- województwo podkarpackie:
 - ✓ M. Rzeszów – 1 mężczyzna,
- województwo śląskie:
 - ✓ powiat bielski – 1 mężczyzna,
 - ✓ powiat będziński – 1 mężczyzna,
- województwo świętokrzyskie:
 - ✓ powiat skarżyski – 1 mężczyzna,
- 1 mężczyzna – zamieszkały poza granicami RP.

Rozdział 2

Finansowanie programu

2.1 Kontraktowanie świadczeń w obszarze uzależnień

W 2017 roku Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia przeznaczył łączną kwotę 38 043 940,20 zł na leczenie uzależnień od substancji psychoaktywnych w województwie małopolskim. Przeznaczone środki zostały podzielone na: leczenie ambulatoryjne – 9 820 493,05 zł, leczenie dzienne – 2 492 975,15 zł oraz leczenie stacjonarne – 25 730 445,00 zł. W 2017 roku liczba poradni działających w zakresie leczenia uzależnień wynosiła 54. W poradniach leczonych ogółem było 14 701 pacjentów. W omawianym okresie w województwie małopolskim było 123 miejsca pobytu dziennego dla osób uzależnionych, w których leczonych było 861 pacjentów. Liczba łóżek w oddziałach/ośrodkach stacjonarnych wynosiła 474, z których skorzystało łącznie 6 293 pacjentów. Z uwagi na fakt, że uzależnienia od alkoholu oraz środków psychoaktywnych często współwystępują u tych samych pacjentów zestawienie dotyczy wszystkich kontraktowanych w tym zakresie świadczeń. Ujęcie to umożliwia spojrzenie na skalę środków przeznaczanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia na leczenie osób uzależnionych w Małopolsce – tabela 2, 3 i 4.

Tabela 2. Lecznictwo ambulatoryjne w zakresie leczenia uzależnień w województwie małopolskim w 2017 roku.

Lp.	Zakres świadczeń	Wartość kontraktów w złotych	Liczba poradni	Liczba pacjentów
1.	Poradnia leczenia uzależnień	6 955 904,23	36	11 224
2.	Poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu	1 099 090,07	10	1 698
3.	Poradnia terapii uzależnień dla dzieci i młodzieży	326 561,50	3	314
4.	Poradnia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol	743 141,40	4	1 389
5.	Program Leczenia Substytucyjnego – program metadonowy	695 795,85	1	76
SUMA		9 820 493,05	54	14 701

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych przesłanych przez Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

Tabela 3. Lecznictwo dzienne w zakresie leczenia uzależnień w województwie małopolskim w 2017 roku.

Lp.	Zakres świadczeń	Wartość kontraktów w złotych	Liczba miejsc pobytu dziennego	Liczba pacjentów
1.	Świadczenia dzienne terapii uzależnienia od alkoholu	1 460 563,15	59	537
2.	Świadczenia dzienne terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych	173 943,00	34	11
3.	Świadczenia dzienne leczenia uzależnień	858 496,00	30	313
SUMA		2 493 002,15	123	861

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych przesłanych przez Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

Tabela 4. Lecznictwo stacjonarne w zakresie leczenia uzależnień w województwie małopolskim w 2017 roku.

Lp.	Zakres świadczeń	Wartość kontraktów w złotych	Liczba łóżek	Liczba pacjentów
1.	Leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych (detoksykacja)	6 596 194,00	86	2 789
2.	Leczenie zespołów abstynencyjnych po substancjach psychoaktywnych (detoksykacja)	1 411 260,00	27	668
3.	Leczenie uzależnień stacjonarne	4 423 600,00	91	779
4.	Świadczenia terapii uzależnienia od alkoholu	7 746 180,00	160	1 589
5.	Krótkoterminowe świadczenia terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych	2 601 045,00	65	326
6.	Świadczenia rehabilitacji dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych ze współistniejącymi innymi zaburzeniami psychicznymi głównie psychotycznymi (podwójna diagnoza)	2 952 166,00	45	142
SUMA		25 730 445,00	474	6 293

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych przesłanych przez Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

Dodatkowo poniżej zaprezentowano podział kwoty 38 043 940,20 zł na poszczególne powiaty województwa małopolskiego – tabela 5.

Tabela 5. Środki finansowe przekazane przez NFZ na leczenie uzależnień w poszczególnych powiatach województwa małopolskiego w 2017 roku.

Lp.	Powiat	Środki finansowe w złotych			Suma w złotych
		Leczenie ambulatoryjne	Lecznictwo dzienne	Lecznictwo stacjonarne	
1.	bocheński	118 815,00	0	0	118 815,00
2.	brzeski	186 980,40	184 000,60	0	370 981,00
3.	chrzanowski	323 991,90	0	0	323 991,90
4.	dąbrowski	0	0	0	0
5.	gorlicki	599 869,80	201 493,85	1 097 382,00	1 898 745,65
6.	krakowski	108 556,20	281 048,00	0	389 604,20
7.	limanowski	161 149,50	0	0	161 149,50
8.	miechowski	0	0	0	0
9.	myślenicki	287 231,70	0	0	287 231,70
10.	nowosądecki	38 240,10	0	0	38 240,10
11.	nowotarski	89 067,60	205 117,75	2 489 664,00	2 783 849,35
12.	olkuski	46 548,00	97 305,30	0	143 853,30
13.	oświęcimski	640 742,82	261 993,20	0	902 736,02
14.	proszowicki	0	0	0	0
15.	suski	95 811,20	0	0	95 811,20
16.	tarnowski	244 991,16	0	0	244 991,16
17.	tatrzański	299 466,40	0	0	299 466,40

Lp.	Powiat	Środki finansowe w złotych			Suma w złotych
		Leczenie ambulatoryjne	Lecznictwo dzienne	Lecznictwo stacjonarne	
18.	wadowicki	95 879,70	298 216,00	5 539 710,00	5 933 805,70
19.	wielicki	88 551,30	0	0	88 551,30
20.	m. Kraków	5 149 844,37	527 512,90	13 643 299,00	19 320 656,27
21.	m. Nowy Sącz	610 012,90	207 839,85	0	817 852,75
22.	m. Tarnów	583 985,70	279 232,00	2 960 390,00	3 823 607,70
SUMA		9 769 735,75	2 543 759,45	25 730 445,00	38 043 940,20

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych przesłanych przez Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

Kolejki oczekujących – średni czas oczekiwania na stacjonarne leczenie uzależnień od środków psychoaktywnych.

Według danych z Narodowego Funduszu Zdrowia (stan na dzień 05.03.2018r.) kolejki oczekujących pacjentów na skorzystanie ze świadczeń medycznych (średni czas oczekiwania w przypadku stabilnym), występują w:

- Stowarzyszenie Monar, Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Krakowie – 4 dni.
- Szpital Specjalistyczny im. dr. Józefa Babińskiego SPZOZ w Krakowie – Oddział Rehabilitacji dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych ze Współistniejącymi Zaburzeniami Psychicznymi – 16 dni.
- Stowarzyszenie Monar, Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Krakowie (oddział detoksykacyjny) – 5 dni.

Brak kolejek w opiece dziennej jak i całodobowej w przypadkach pilnych.

2.2 Środki finansowe przeznaczone przez samorządy gminne w województwie małopolskim na przeciwdziałanie uzależnieniom

Według danych statystycznych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2016 roku samorządy gminne w województwie małopolskim na przeciwdziałanie alkoholizmowi i zwalczanie narkomanii wydatkowały kwotę 68 292 152,12 zł z czego 41 955 741,00 zł przeznaczono na pomoc dzieciom z rodzin z problemem uzależnienia. Zestawienie działań oraz kwoty przedstawiono w poniższej w tabeli 6.

Tabela 6. Działania oraz środki finansowe przeznaczone przez gminy województwa małopolskiego w 2016 roku na pomoc dzieciom z rodzin z problemem uzależnienia (dane za rok 2017 będą dostępne w drugiej połowie 2018 roku).

Lp.	Kategoria wydatków	Kwota w zł
1.	Pozalekcyjne zajęcia sportowe	6 850 552,77
2.	Budowa i/lub modernizacja miejsc, w których odbywają się pozalekcyjne zajęcia sportowe (w tym także place zabaw)	4 161 782,98
3.	Rekomendowane programy profilaktyczne	520 617,49
4.	Inne niż rekomendowane programy profilaktyczne (programy z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej)	2 982 662,53

Lp.	Kategoria wydatków	Kwota w zł
5.	Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych	2 323 507,95
6.	Kolonie i obozy z programem socjoterapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	447 865,50
7.	Działalność miejsc pracy podwórkowej	295 167,00
8.	Działalność placówek specjalistycznych (z programem socjoterapeutycznym)	5 890 813,41
9.	Działalność placówek opiekuńczych (z programem wychowawczym)	7 166 485,92
10.	Działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	1 348 405,86
11.	Dożywanie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych	1 551 347,77
12	Inne formy działań profilaktycznych *, w tym:	4 208 265,91
a	Festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi)	850 869,77
b	Imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp. z wyjątkiem pozalekcyjnych zajęć sportowych)	1 839 479,77
c	Konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.)	557 849,95
d	Spektakle profilaktyczne	328 189,09
e	Jednorazowe prelekcje, pogadanki	312 923,00
f	Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież skierowane do grup rówieśniczych/ programy liderские	45 033,13
g	Warsztaty dla rodziców, wychowawców, nauczycieli	273 921,20
SUMA		41 955 741,00

* (np. jednorazowe prelekcje/pogadanki, spektakle profilaktyczne, festyny/imprezy plenerowe poza sportowymi, imprezy sportowe z wyjątkiem pozalekcyjnych zajęć sportowych, konkursy (plastyczne/literackie/muzyczne), Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież skierowane do grup rówieśniczych/ programy liderские, szkolenia dla rodziców i nauczycieli/wychowawców).

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie zestawienia statystycznego PARPA pn. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w Polsce w samorządach gminnych w 2016 roku.

W zestawieniu widoczny jest utrzymujący się od kilku lat trend wydatkowania środków. Najwięcej środków samorządy gminne przeznaczyły na: pozalekcyjne zajęcia sportowe (6 850 552,77 zł), działalność placówek specjalistycznych (z programem socjoterapeutycznym) (5 890 813,41 zł) oraz inne działania profilaktyczne (4 208 265,91 zł). W dalszym ciągu mało środków przeznaczonych było na rekomendowane programy profilaktyczne (520 617,49 zł).

2.3 Zadania finansowane ze środków budżetu województwa

W 2017 roku Marszałek Województwa wydał 81 zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa, 72 zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu, z wyjątkiem piwa oraz 3 zezwolenia na wyprzedaż posiadanych zapasów napojów alkoholowych o zawartości do 18% alkoholu. Cofnięto 3 zezwolenia. Łącznie uzyskano 2 071 500 zł dochodów.

Z uwagi na przechodzenie na kolejny rok niewykorzystanych środków pieniężnych oraz zwiększenie w danym roku dochodów w budżecie z tytułu opłat za wydawanie zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi przeznaczonych na realizację zadań Samorządu Województwa Małopolskiego w 2017 roku **na realizację zadań bieżących wydano łącznie z tzw. „korkowego” 716 323,93 zł** (w tym 367 446,17 zł z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii oraz 348 877,76 zł z paragrafu 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi) oraz **394 164,07 zł na zadania inwestycyjne** (w tym 367 126,07 zł z paragrafu 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi), **a także 329 834,00 zł ze środków budżetu województwa**, co dało łączną kwotę **1 440 322,00 zł** – tabela 7.

Tabela 7. Zadania zrealizowane ze środków budżetu województwa oraz tzw. „korkowego” w 2017 roku.

Lp.	Nazwa zadania	Wartość zadania w zł	Wydatkowana kwota z paragrafu 85153 w zł (zwalczanie narkomanii)	Wydatkowana kwota z paragrafu 85154 w zł (przeciwdziałanie alkoholizmowi)	Środki z budżetu województwa
1.	Dofinansowanie zadań realizowanych przez Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	110 000,00	110 000,00	-	-
2	Dofinansowanie zadań pozaleczniczych realizowanych przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współzależnień w Krakowie	150 000,00	-	150 000,00	-
3.	Konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie rozwoju ośrodków leczenia uzależnień	245 606,00	175 740,00	69 866,00	-
4.	Konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom	180 000,00	79 866,00	100 134,00	-
5.	1-dniowe szkolenie dla Pełnomocników Gminnych ds. Uzależnień powołanych przez Wójtów (Burmistrzów, Prezydentów Miast) z terenu Województwa Małopolskiego	2 000,00	750,00	750,00	500,00
6.	2-dniowa Narada Pełnomocników Gminnych ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom	28 967,33	14 483,67	14 483,66	-
7.	Spotkania Małopolskiej Rady ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom	573,00	286,50	286,50	-
8.	Produkcja i emisja 2 spotów na potrzeby akcji społeczno-edukacyjnej związanej z profilaktyką uzależnień od substancji psychoaktywnych	26 715,60	13 358,00	13 357,60	-
9.	Szpital Specjalistyczny im. L. Rydygiera w Krakowie sp. z o.o. (Oddział Toksykologii i Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Detoksykacji)	210 000,00	-	178 339,00	31 661,00
10.	Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Andrychowie (Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Oddział Leczenia Abstynencyjnych Zespołów Alkoholowych, Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Oddział Dzienny Leczenia Uzależnień bliżej niescharakteryzowanych, Izba Przyjęć)	293 397,07	-	188 787,07	104 610,00
11.	Realizacja projektu „Zagrożenia w sieci - profilaktyka, reagowanie” (w ramach zadania przekazano 10 000 zł dla wojewódzkiej jednostki - Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli)	193 063,00	-	-	193 063,00
SUMA		1 440 322,00	394 484,17	716 003,83	329 834,00

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM.

Rozdział 3

Prewencja i nadzór w Małopolsce

3.1 Dane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Istotnym zagadnieniem związanym nierozdzielnie z dostępnością do nielegalnych substancji psychoaktywnych jest przestępczość „narkotykowa” wynikająca z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Przestępczość „narkotykowa” na terenie Małopolski w 2017 roku:

- Przestępstwa stwierdzone – **11 904** (9 706 w 2016 roku) więcej o 2 198,
- Przestępstwa wykryte – **9 550** (9 484 w 2016 roku) więcej o 66,
- Czyny karalne – **1 426** (1 077 w 2016 roku) więcej o 349.

Najwięcej przestępstw stwierdzonych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w 2017 roku wykazały niżej wymienione jednostki Policji:

- KPP Dąbrowa Tarnowska – **2 148** przestępstw stwierdzonych (838 w 2016 roku) wzrost o 1 310,
- KMP Kraków – **2 110** przestępstw stwierdzonych (2 556 w 2016 roku) spadek o 446,
- KPP Brzesko – **1 684** przestępstw stwierdzonych (880 w 2016 roku) wzrost o 804,
- KPP Bochnia – **1 128** przestępstw stwierdzonych (691 w 2016 roku) wzrost o 437,
- KPP Chrzanów – **873** przestępstw stwierdzonych (1 197 w 2016 roku) spadek o 324,
- KPP Oświęcim – **834** przestępstw stwierdzonych (1 160 w 2016 roku) spadek o 326,
- KMP Tarnów – **464** przestępstw stwierdzonych (291 w 2016 roku) wzrost o 173.

Osoby podejrzane, nieletni sprawcy:

- Ogółem podejrzanych – **2 529** (2 469 w 2016 roku) wzrost o 60,
- Nieletni sprawcy – **131** (157 w 2016 roku) spadek o 26.

Udział nieletnich sprawców w ogólnej liczbie osób podejrzanych w 2017 roku wyniósł 5,3% (6,3% w 2016 roku).

Najczęściej popełniane przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w 2017 roku:

- Art. 62 dot. nielegalnego posiadania narkotyków:
ust. 1 – **5 565** (4 590 w 2016 roku), ust. 3 – **373** (375 w 2016 roku),
- Art. 59 dot. nielegalnego rozprowadzania narkotyków w celach zarobkowych
ust. 1 – **3 760** (2 055 w 2016 roku), ust. 2 – **359** (358 w 2016 roku),
- Art. 58 dot. nakłaniania innych do używania narkotyków:
ust. 1 – **1 844** (1 019 w 2016 roku), ust. 2 – **482** (190 w 2016 roku).

Głównym przedmiotem przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii były niżej wymienione środki psychoaktywne:

- Marihuana, haszysz,
- Substancja psychotropowa (NSP-dopalacze),
- Amfetamina,
- Kokaina
- Tabletki ekstazy,
- Polska heroina,
- Heroina,
- LSD.

Funkcjonariusze Policji z Małopolski, w trakcie wykonywania czynności służbowych m.in. na drogach oraz w miejscach znajdujących się w rejonie dyskotek, wykorzystywali do „weryfikacji” kierowców urządzenia ORATEC, Rapaid STAT, które pozwoliły na „wykrycie” narkotyków z pięciu podstawowych grup:

- Amfetaminy,
- Benzodiazepiny,
- THC,
- Kokainy,
- MDMA,
- Opiaty.

Na terenie województwa małopolskiego w 2017 roku przebadano 2 400 kierowców, w tym ujawniono 410 osób kierujących pojazdem pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Jednym z największych miejsc podaży i popytu narkotyków na terenie Małopolski pozostaje Miasto Kraków. W dalszej kolejności należy wymienić powiat brzeski, tarnowski, chrzanowski, oświęcimski, bocheński i dąbrowski. Sprzedaż narkotyków odbywa się najczęściej na ulicy, w kawiarniach, dyskotekach, samochodach, parkach, w pobliżu szkół oraz poprzez dostarczenie przez kuriera pocztowego, listonosza lub taksówkarza.

Z informacji uzyskanych z Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie wynika, że na terenie województwa małopolskiego ceny sprzedawanych narkotyków w 2017 roku kształtowały się w sposób podobny do roku ubiegłego, tj.:

- Amfetamina: 10 – 50 zł za 1 gram,
- Haszysz: 25 – 35 zł za 1 gram,
- Marihuana: 15 – 30 zł za 1 gram,
- Extasy: 2 – 15 zł za 1 tabletkę,
- Polska heroina: 4 – 8 zł za 1 cm³ (4 – 7 zł za 1 cm³ w 2016 roku),
- Kokaina: 120 – 250 zł za 0,8 gram,
- Grzybki halucynogenne: 2,5 zł za sztukę lub około 25 zł/gram,
- LSD 25: 30 zł za 1 listek (35 zł za listek w 2016 r.),
- Heroina: 40 – 50 zł za 1 gram,
- Konopie indyjskie: około 600 zł za 1 krzak.

3.2 Dane z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie

Zapoczątkowane 2 października 2010 roku działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie środków zastępczych, są kontynuowane na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii. Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.

Minister Zdrowia określił w drodze rozporządzenia wykaz podmiotów uprawnionych do przeprowadzania badań, mających na celu ustalenie czy dany produkt jest środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną oraz wykaz nowych substancji psychoaktywnych. Zmiany te w sposób zasadniczy uprościły drogę do skutecznego „ścigania” osób, które łamią zakaz wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych. Państwowa Inspekcja Sanitarna na bieżąco monitoruje przypadki wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Właściwi państwowi inspektorzy sanitarni pozyskują informacje o obrocie środkami zastępczymi we własnym zakresie lub otrzymują informacje od służb takich jak: Policja, Centralne Biuro Śledcze, Służba Celna, Straż

Miejska. Współpraca ta, szczególnie ze Służbą Celną, Policją i Państwową Inspekcją Farmaceutyczną, jest sformalizowana dzięki porozumieniu zawartemu przez Głównego Inspektora Sanitarnego w dniu 26 października 2011 roku. Z uwagi na fakt, iż zjawisko wprowadzania do obrotu i używania środków zastępczych wymaga skoordynowanych działań zapobiegawczych różnych służb w województwie małopolskim, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizują swoje działania we współpracy z Policją i Służbą Celną. Udział Policji w kontrolach obiektów jest bardzo istotny z uwagi, chociażby na bezpieczeństwo kontrolujących. Dodatkowo organy te wyposażone zostały przez ustawodawcę w takie narzędzia prowadzenia kontroli, jak możliwość wylegitymowania osób czy przeszukania sklepu, co w dużej mierze stanowi o skuteczności podejmowanych działań.

W 2017 roku przeprowadzono **47** kontroli (75 kontroli w 2016 roku) w związku z wprowadzaniem do obrotu produktów, co do których zachodziło uzasadnione podejrzenie, że stwarzają zagrożenie dla życia i zdrowia – tabela 8.

Tabela 8. Liczba kontroli w ujęciu powiatowym w latach 2013-2017.

L.p.	Powiat	2013	2014	2015	2016	2017
1.	brzeski	-	1	-	-	-
2.	chrzanowski	1	-	-	-	-
3.	krakowski	20	5	22	19	13
4.	limanowski	1	-	-	-	-
5.	miechowski	-	-	1	-	-
6.	nowosądecki	7	18	11	13	18
7.	olkuski	5	-	-	-	-
8.	oświęcimski	1	-	1	-	-
9.	tarnowski	9	9	21	40	9
10.	tatrzański	-	1	7	3	7
11.	wadowicki	-	1	3	-	-
12.	wielicki	1	-	-	-	-
SUMA		45	35	66	75	47

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie.

W 2017 roku w związku z przeprowadzonymi kontrolami wydano łącznie **352** decyzje:

- **4** decyzje z art. 27c ust. 6 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej dot. zakazu wytwarzania produktu lub wprowadzania produktu do obrotu, a także nakazu wycofania produktu z obrotu oraz jego zniszczenie na koszt strony postępowania,
- **27** decyzji z art. 44c ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii dot. wstrzymania wytwarzania produktu lub wycofania go z obrotu, na czas niezbędny do przeprowadzenia badań mających na celu ustalenie, czy dany produkt jest środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną,
- **287** decyzji z art. 44c ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii dot. zakazu wytwarzania lub wprowadzania do obrotu produktu, nakazuje jego wycofanie z obrotu, a także orzeka o jego przepadku na rzecz Skarbu Państwa i zniszczeniu, jeżeli ten produkt jest środkiem zastępczym albo nową substancją psychoaktywną,
- **34** decyzje z art. 52a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii dot. kar pieniężnych za wytwarzanie lub wprowadzanie do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli zabezpieczono oraz zatrzymano ogółem **4 377** produktów (8 554 produktów w 2016 roku), z czego pobrano do badań laboratoryjnych **489** próbek (132 próbki w 2016 roku) podejrzanych produktów, a przebadano **485** próbek. Wydano 118 256,04 zł na badania.

Na podmioty, które złamały zakaz wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych, nałożone zostały kary pieniężne w łącznej kwocie **1 424 500 zł** (420 000 zł w 2016 roku). Wyegzekwowana kwota kar wyniosła 11 180 zł.

Zjawisko wprowadzania do obrotu środków zastępczych w województwie małopolskim istnieje nadal pomimo podejmowanych działań. Wprowadzanie do obrotu środków zastępczych w województwie małopolskim systematycznie wzrasta. W 2017 roku istniało 5 podmiotów oferujących w sprzedaży środki zastępcze (w 2016 roku 15 podmiotów). Skierowano także 7 zawiadomień do organów ścigania. Należy nadmienić, że rynek dopalaczy to także obrót środkami zastępczymi przez internet i przez osoby prywatne (dilerzy), gdzie działania organu są znacznie utrudnione. Rynek internetowy należy do jednego z najtrudniejszych do kontroli. W województwie małopolskim, w miarę posiadanych możliwości, prowadzony jest monitoring stron internetowych. Działania te są prowadzone w celu eliminacji bądź ograniczenia podejrzanych produktów w sprzedaży internetowej i zmierzają do blokowania funkcjonowania sklepów internetowych oferujących w sprzedaży środki zastępcze. Poza kompetencją organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest sprzedaż z tzw. „ręki do ręki”, gdzie obrót tymi produktami jest największy.

W 2017 roku stacje powiatowe ściśle współpracowały z jednostkami organizacyjnymi i edukacyjnymi w zakresie działań profilaktycznych i zapobiegawczych. Działania polegały między innymi na dystrybucji materiałów dydaktycznych. Materiały dydaktyczne dystrybuowane były głównie w szkołach.

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna (WSSE) włączyła się w działania organizowane przez Głównego Inspektora Sanitarnego w ramach ogólnopolskich kampanii pn.:

1. **„Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”** (celem kampanii było zwiększenie wiedzy nt. skutków stosowania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. Główną grupą docelową były kobiety w wieku prokreacyjnym, kobiety ciężarne oraz ich bliscy i rodzina). W ramach kampanii na obszarze województwa małopolskiego zorganizowano w okresie od stycznia do września 2017 roku:
 - 48 punktów edukacyjno-informacyjnych/ akcji profilaktycznych w ramach profilaktyki stosowania substancji psychoaktywnych (w szkołach ponadgimnazjalnych, uczelniach, podmiotach leczniczych np. poradniach ginekologiczno-położniczych, pediatrycznych oraz innych miejscach w których przebywali młodzi ludzie),
 - 115 prelekcji /spotkań edukacyjnych z młodzieżą/ zajęć warsztatowych,
 - 18 konkursów profilaktycznych,
 - rozdystrybuowano różne materiały edukacyjno-informacyjne oraz gadżety związane z kampanią w liczbie 210 024 szt.
2. **„Melanz. Oczekiwania vs. rzeczywistość”** (celem kampanii było zwrócenie uwagi młodzieży na negatywne skutki korzystania z używek oraz promocja zdrowego stylu życia). W ramach kampanii powstało 10 spotów video pokazujących, że wyobrażenia związane z oddziaływaniem używek na organizm i wizerunek towarzyski, w zderzeniu z rzeczywistością bywają rozczarowujące, często żenujące po to, by przemówić do wyobraźni młodzieży, pozostawiając ich z refleksją. Dodatkowo powstała również strona internetowa www.melanz.tv. Kampania trwała od stycznia do marca 2017 roku. Informację nt. kampanii WSSE przekazała do szkół ponadgimnazjalnych na terenie Małopolski, a spoty wykorzystywano podczas zajęć z młodzieżą.
3. **„Mam czas rozmawiać”** (kampania skierowana do rodzin wielopokoleniowych. Kampania miała inspirować do dialogu międzypokoleniowego o zdrowiu z rodzicami, dziadkami, dziećmi czy wnukami. Do międzypokoleniowych rozmów o zdrowiu, w tym o chorobach przenoszonych drogą płciową takich jak HIV, zachęcały m.in. materiały kampanijne oraz spoty emitowane w telewizji,

komunikacji miejskiej, placówkach medycznych, uczelniach wyższych oraz na portalach informacyjnych).

- WSSE rozdystrybuowała materiały edukacyjno-informacyjne związane z kampanią w liczbie 26 620 szt.
- promowano stronę internetową kampanii oraz spoty kampanijne poprzez umieszczenie na stronie internetowej WSSE oraz przekazano informację do wszystkich powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych z terenu województwa małopolskiego.

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna (WSSE) kontynuowała w 2017 roku kampanię przy współorganizacji z Ekspertem Wojewódzkim ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego pn.: „**Dopal Dopalaczom. Wolni od narkotyków-Kreatywni w życiu**”. Celem kampanii było uświadamianie zagrożenia dla zdrowia, jakie stanowi używanie środków zastępczych oraz zminimalizowanie ryzykownych zachowań prowadzących do ich używania. Kampania była skierowana do uczniów szkół ponadgimnazjalnych, ich rodziców, opiekunów i nauczycieli. Małopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny przy współpracy z Fundacją Drużyna Mistrzów zorganizowali konkurs dla młodzieży gimnazjalnej oraz ponadgimnazjalnej z Małopolski. Zadaniem konkursowym było napisanie tekstu oraz wykonanie utworu do ścieżki dźwiękowej przygotowanej przez Romana Lachowolskiego. Tekst miał promować zdrowy styl życia wolny od nałogów i używek, a przede wszystkim od narkotyków i środków zastępczych. Nagrodą dla zwycięzcy było nagranie profesjonalnego klipu muzycznego z muzykiem Romanem Lachowolskim, a dla szkoły, w której się uczy zwycięzca zorganizowano warsztaty motywacyjno-profilaktyczne z udziałem psychologa, muzyka oraz sportowca. Państwowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne z terenu Małopolski promowały w szkołach konkurs między innymi poprzez umieszczenie informacji na stronach internetowych oraz dystrybucje plakatów o konkursie. W konkursie wzięło udział 23 uczestników z województwa małopolskiego, spośród których komisja konkursowa wyłoniła do drugiego etapu 6 uczniów z 5 szkół. Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego przekazał nagrody („gra profilaktyczna”) dla szkół uczestniczących w konkursie.

W ramach współpracy z mediami, prowadzono rozmowy w Radio Kraków, UJOT FM na temat kampanii, Światowego Dnia AIDS czy profilaktyki używania środków zastępczych. Ponadto zorganizowano 6 szkoleń z zakresu profilaktyki używania środków zastępczych.:

- szkolenie dla Służby Więziennej z zakresu identyfikowania substancji odurzających oraz rozpoznawania objawów ich użycia – 24 kwietnia 2017 roku – Zakład Karny w Tarnowie,
- trzy szkolenia z zakresu środków zastępczych na terenie powiatu: bocheńskiego (6 czerwca 2017 roku), tarnowskiego (19 czerwca 2017 roku) oraz wielickiego (16 maja 2017 roku) skierowane głównie do pracowników placówek nauczania i wychowania tj. pedagogów szkolnych, dyrektorów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych,
- dwa szkolenia dla pracowników domów pomocy społecznej, domów dziecka, ośrodków opiekuńczo-wychowawczych i innych placówek resocjalizacyjnych.

Łącznie w szkoleniach wzięły udział 353 osoby.

W ramach istniejącego Zespołu ds. realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom i Zwalczenia AIDS w województwie małopolskim, zorganizowano dwa spotkania. Ponadto zorganizowano konferencję w dniu 22 listopada 2017 roku pt. „Jak prowadzić profilaktykę zakażeń HIV i innych chorób przenoszonych drogą płciową?”. Tematem wiodącym spotkania było zachęcenie do podejmowania działań profilaktycznych i wychowawczych, które byłyby ściśle nastawione na zapobieganie zakażeniom HIV i innych chorób przenoszonych drogą płciową wśród młodzieży i osób dorosłych oraz przybliżenie złożoności i wagi problemów związanych z prowadzeniem profilaktyki zakażeń HIV. W konferencji udział wzięli pracownicy: placówek nauczania i wychowania (nauczyciele, pedagodzy, wychowawcy), stacji sanitarno-epidemiologicznych oraz jednostek samorządowych i wojewódzkich. Ogółem wzięło udział ponad 200 osób. W czasie konferencji przeprowadzono konkurs wiedzy, a na zakończenie wylosowanym laureatem wręczono nagrody ufundowane przez Samorząd Województwa Małopolskiego, tj. Eksperta ds. Informacji o Narkotykach

i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Małopolski Urząd Wojewódzki oraz Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Krakowie. Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii sfinansował także część wynagrodzeń dla prelegentów oraz zorganizował i sfinansował materiały konferencyjne. W czasie konferencji przeprowadzono konkurs wiedzy, a na zakończenie wylosowanym laureatom wręczono atrakcyjne nagrody. Przeprowadzono także jedno szkolenie dla personelu Szpitala Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Krakowie.

3.3 Podejrzenia zatruc Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi

Od stycznia 2013 roku Ośrodek Kontroli Zatruc w Warszawie zbiera dane o interwencjach medycznych w przypadkach podejrzeń zatruc Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi (NSP) oraz prowadzi centralny rejestr tych zdarzeń. Dane zbierane są ze szpitali oraz częściowo z Państwowych Wojewódzkich Inspektoratów Sanitarnych. Dane pochodzące z rejestrowanych zgłoszeń nie stanowią rzeczywistej liczby zdarzeń o charakterze podejrzenia zatrucia NSP. Z informacji ustnie przekazywanych przez lekarzy z województwa małopolskiego, liczba interwencji medycznych jest większa i nie wszystkie są zgłaszane. Brak możliwości powszechnego oznaczania substancji czynnych w materiale biologicznym powoduje, że zatrucia dopalaczami są nadal rozpoznawane na podstawie przebiegu klinicznego, wywiadu lekarskiego oraz okoliczności zdarzenia, bez potwierdzenia analitycznego. Potwierdzenie analityczne badaniem toksykologicznym w chwili obecnej jest niedostępne.

W 2016 roku na terenie kraju odnotowano **4 367** przypadków (7 284 przypadków w 2015 roku) podejrzeń zatruc NSP. Z czego z obszaru województwa małopolskiego zgłoszono **112** przypadków, wśród których 3 pochodziło z wojewódzka śląskiego tj. zdarzenia miały miejsce na terenie Małopolski, a interwencje medyczne podjęto na Śląsku (149 przypadków w 2015 roku) w tym 19 kobiet (17%) i 92 mężczyzn (82%), w 1 przypadku było brak informacji o płci pacjenta – wykres 4. Dane za rok 2017 będą dostępne w okresie późniejszym (II kwartał 2018 roku). Do rejestru włączone zostały zdarzenia określane jako:

- zatrucie dopalaczem,
- dopalacz,
- nieznaną dopalacz,
- nieznaną substancją psychoaktywną,
- nieznaną środek odurzający,
- wymieniane z nazwy handlowej „dopalacze”,
- substancja psychoaktywna.

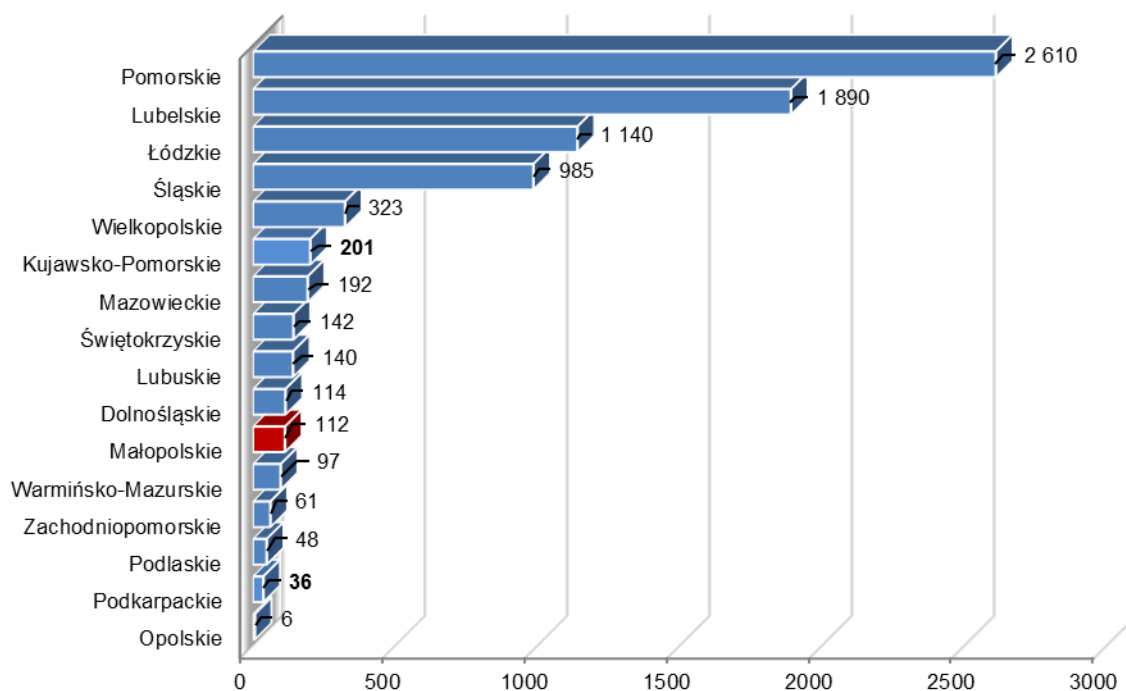
Ze względu na nowe definicje substancji psychoaktywnej i środka zastępczego zawarte w nowelizowanej ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii wprowadzonej w lipcu 2015 roku zgłoszenia mogły dotyczyć podejrzeń zatruc nie tylko „dopalaczami” i NSP, ale również substancjami potencjalnie psychoaktywnymi zawartymi w ogólnie dostępnych produktach leczniczych z grupy OTC czy lekami oddziałującymi na ośrodkowy układ nerwowy. Do rejestru nie zostały włączone zdarzenia określone jako zatrucie: alkoholem, narkotykami klasycznymi (amfetaminą i pochodnymi, kokainą, opiatami i THC), zatrucie nieznaną/ nieokreśloną substancją chemiczną.

Zdarzenia odnotowano w miejscowościach województwa małopolskiego:

- Kraków – 44,
- Tarnów – 30,
- Zakopane – 11,
- Nowy Targ – 5,
- Nowy Sącz – 3,
- Chrzanów – 2,
- Mszana Dolna – 2,
- Bielany – 1,
- Brzeszcze – 1 ,

- Gorlice – 1,
- Limanowa – 1,
- Myślachowice – 1,
- Myślenice – 1,
- Olkusz – 1,
- Oświęcim – 1,
- Brak danych o miejscu zdarzenia – 7.

Wykres 4. Liczba zgłoszeń z województwa małopolskiego na tle zgłoszeń z pozostałych województw w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Ośrodka Kontroli Zatruc w Warszawie.

Wskaźnik interwencji medycznych na 100 tysięcy mieszkańców w skali kraju w 2016 roku wyniósł **11,37** (19,12 w 2015 roku). W 2016 roku w województwie małopolskim wskaźnik na 100 tysięcy mieszkańców w analizowanym okresie był 3-krotnie niższy od krajowego i wynosił **3,31** (4,45 w 2015 roku).

We wszystkich grupach wiekowych zaobserwowano spadek wskaźnika zatruc na 100 tysięcy mieszkańców danej grupy populacyjnej. W 2016 roku w stosunku do roku 2015 największy spadek wskaźnika wystąpił w grupach wiekowych: 13-15 lat z 9,44 w 2015 roku do 0,76 w 2016 roku, 19-24 lat z 18,98 w 2015 roku do 9,00 w 2016 roku. W 2016 roku nie zgłoszono zatruc w grupach wiekowych 0-12 lat. Nie zgłoszono ani jednego przypadku zgonu mogącego mieć związek z użyciem NSP – tabela 9.

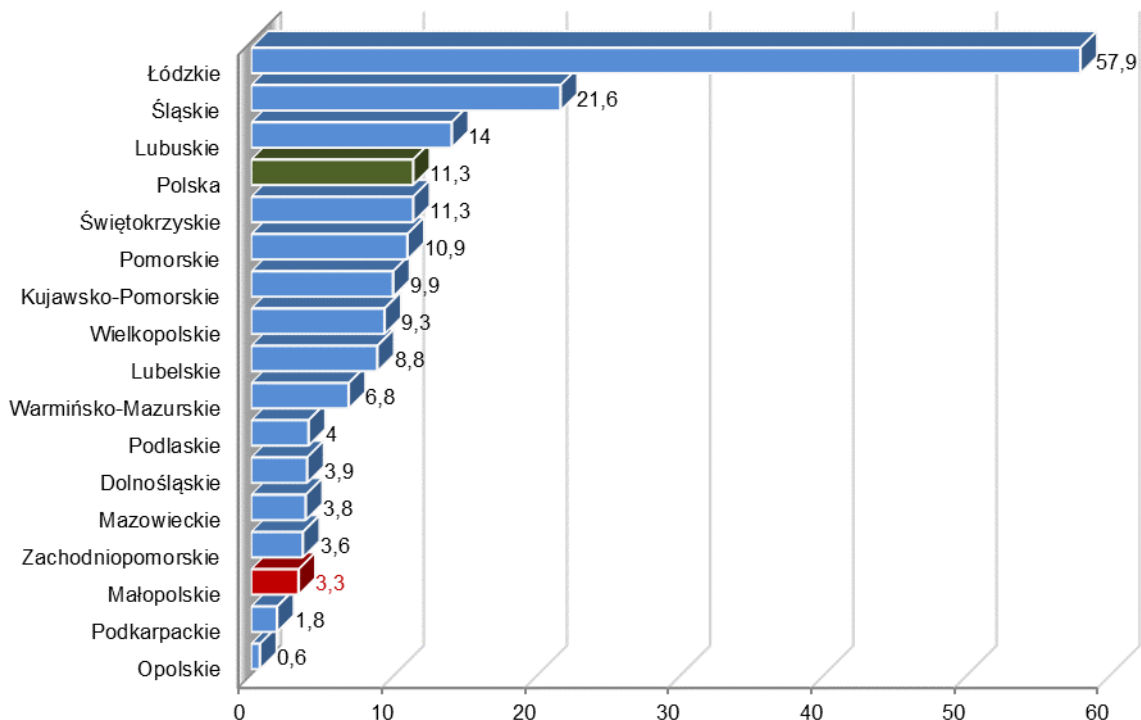
Tabela 9. Liczba zgłoszeń w poszczególnych grupach wiekowych w 2016 roku.

L.p.	Przedział wiekowy	Liczba zgłoszeń	Wskaźnik na 100 tys. - woj. małopolskie	Wskaźnik na 100 tys. - Polska
1.	0 – 6	0	0	0,0
2.	7 – 12	0	0	1,11
3.	13 – 15	1	0,76	28,85
4.	16 – 18	24	21,96	62,7
5.	19 – 24	23	9,00	49,12
6.	25 – 29	12	4,64	30,71
7.	30 – 39	10	1,78	13,18
8.	powyżej 40 r.ż.	1	0,06	0,83
9.	nieznany wiek	41	-	-
SUMA		112	3,31	11,37

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Ośrodka Kontroli Zatruc w Warszawie.

W 2016 roku w województwie małopolskim odnotowano jeden z najniższych wskaźników interwencji medycznych z powodu użycia substancji psychoaktywnych na 100 tysięcy mieszkańców w skali kraju – wykres 5. Obserwowany spadek (w porównaniu do 2015 roku) interwencji medycznych, może mieć związek z wprowadzeniem w lipcu 2015 roku nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w której w wykaz substancji psychoaktywnych wpisano ponad sto nowych substancji „zakazanych”. W związku z tym faktem podmioty wprowadzające na rynek te substancje chcący je sprzedać przez wejściem w życie nowelizacji ustawy sprzedawały środki o większym stężeniu substancji o czym użytkownicy nie byli informowani.

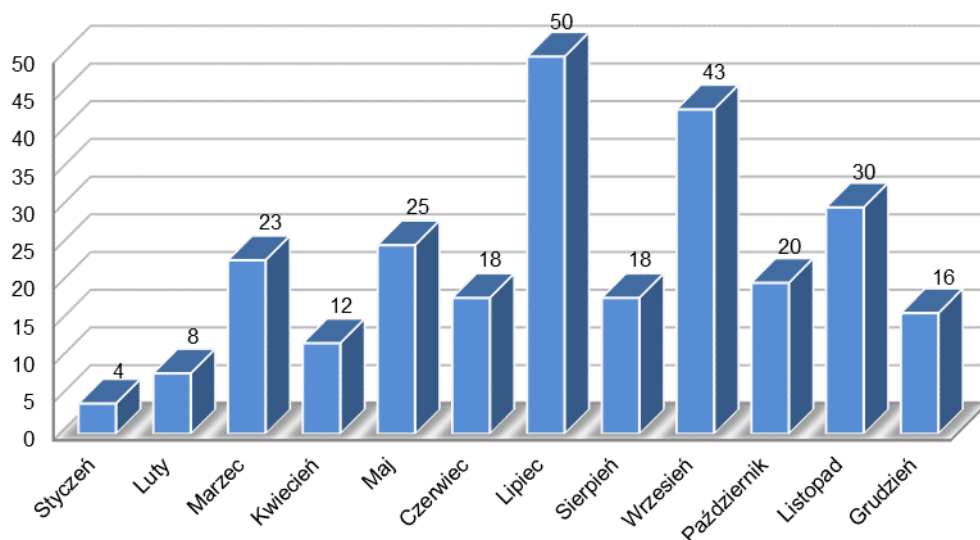
Wykres 5. Wskaźnik interwencji medycznych z powodu użycia substancji psychoaktywnych na 100 tysięcy mieszkańców w 2016 roku.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Ośrodka Kontroli Zatruc w Warszawie.

Z danych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie wynika, że w 2017 roku było w sumie 267 przypadków zatruc Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi. Najwięcej zatruc wykryto w miesiącu lipcu – 50 oraz wrześniu – 43, najmniej w styczniu – 4 oraz lutym - 8 – wykres 6.

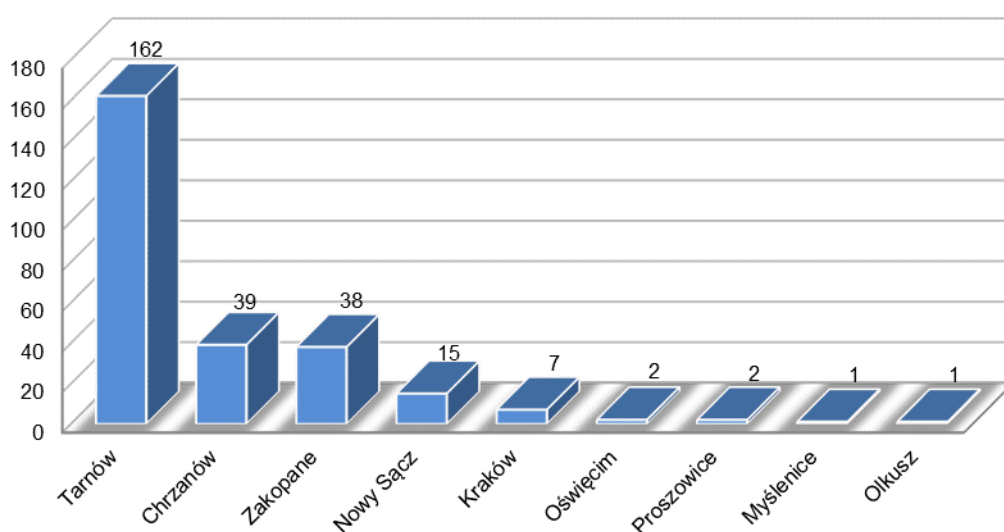
Wykres 6. Zatrucia Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi w Województwie Małopolskim w 2017 roku w podziale na miesiąc.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie.

Uzyskane dane pokazują, że najwięcej przypadków zatruc Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi w 2017 roku było w Tarnowie – 162. W dalszej kolejności w Chrzanowie – 39 oraz Zakopanem – 38. W Nowym Sączu odnotowano 15 zatruc, a w Krakowie 7. Po dwa przypadki były w Oświęcimiu oraz Proszowicach, a po jednym przypadku w Myślenicach i Olkuszu – wykres 7.

Wykres 7. Zatrucia Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi w Województwie Małopolskim w 2017 roku w podziale na miejscowości.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie.

3.4 Dane z Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych

Ograniczanie rozprzestrzeniania się HIV/AIDS jest jednym z priorytetowych zagadnień zdrowia publicznego. Dzięki zastosowaniu nowych leków antyretrowirusowych, zmieniło się oblicze choroby, która ze śmiertelnej stała się przewlekłą. Zmienił się również profil osób, które się zakażają. Obecnie nie mówi się o poszczególnych grupach, które zakażają się HIV lecz o zachowaniach ryzykownych narażających na to zakażenie. A to znaczy, że każda osoba podejmująca takie ryzyko może się zakażać. Zakażenia wirusem HIV są najczęściej wynikiem ryzykownych zachowań seksualnych, które często są związane z używaniem substancji psychoaktywnych. Diagnostyka laboratoryjna dotycząca HIV odgrywa nie tylko podstawową, ważną rolę w rozpoznaniu bądź wykluczeniu zakażenia, ale jest także bardzo istotna w profilaktyce zakażeń.

W województwie małopolskim w 2017 roku funkcjonowały trzy Punkty Konsultacyjno-Diagnostyczne (dwa w Krakowie, tj.: na terenie Szpitala Uniwersyteckiego (Zakład Mikrobiologii) przy ul. Kopernika 19 i przy Centrum Medycznym Larmed ul. Lwowska 17 oraz w Tarnowie przy ul. Mostowa 4. We wszystkich Punktach bezpłatnie i anonimowo można było wykonać testy na obecność wirusa HIV. Prowadzone były też rozmowy około testowe oraz poradnictwo w zakresie ryzykownych zachowań seksualnych.

Punkt w Krakowie przy ul. Kopernika 19 został utworzony w 2015 roku i prowadzony jest przez Stowarzyszenie Jeden Świat oraz finansowany przez Krajowe Centrum ds. AIDS oraz Gminę Kraków. Działalność Punktu w Tarnowie prowadzona była przez Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie. Punkt był finansowany ze środków Krajowego Centrum ds. AIDS (testy i ich wykonanie) oraz przy wsparciu finansowym Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego (porady i konsultacje). W Krakowie w 2017 roku w Punkcie Konsultacyjno-Diagnostycznym przy ul. Kopernika 19 przyjęto 2 269 osób, wykonano 2 225 testów i przeprowadzono 44 rozmowy bez testu. Wykryto 37 zakażeń wirusem HIV.

W Tarnowie udzielono łącznie 118 porad, w tym 72 porady w mobilnym punkcie testowania (przy okazji organizacji warsztatów oraz konferencji na rzecz profilaktyki zakażeń wirusem HIV adresowanych do pracowników socjalnych, pedagogów, przedstawicieli straży miejskiej, podopiecznych Ochotniczego Hufca Pracy w Miechowie oraz seniorów). Zrealizowano 50 godzin pracy doradcy, wykonano 10 testów. 14 kobiet we wczesnej fazie ciąży chciało wykonać test, jednakże od 4-6 tygodnia trwania ciąży nie zaleca się wykonania testu, gdyż istnieje prawdopodobieństwo otrzymania wyniku fałszywie dodatniego.

Pacjenci zgłaszający się do Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych mieli zapewnione zarówno specjalistyczne doradztwo ze strony osoby pełniącej dyżur w Punkcie, wykwalifikowanego doradcę w kierunku HIV/AIDS, jak również opiekę i edukację pielęgniarki podczas pobierania krwi do badania i tuż po nim.

Przez ostatnie siedem lat działalności Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych w Małopolsce, zauważono wzrost liczby osób wykonujących badanie w kierunku zakażenia wirusem HIV oraz liczby wykrytych zakażeń – tabela 10.

Tabela 10. Liczba pacjentów Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych w latach 2011-2017.

Rok	Liczba przebadanych pacjentów	Liczba wyników dodatnich badania
2011	742	11
2012	1 011	11
2013	1 333	11
2014	1 412	12
2015	1 788	32
2016	2 008	32
2017	2 269	37

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie danych z Punktu Konsultacyjno-Diagnostycznego HIV/AIDS w Krakowie.

Należy pamiętać, iż wciąż najskuteczniejszym środkiem zapobiegania zakażeniom HIV jest efektywna, systematyczna profilaktyka i edukacja zdrowotna oparta na aktualnym stanie wiedzy, skierowana do ogółu społeczeństwa na temat czynników ryzyka, dróg zakażenia oraz możliwości leczenia.

Rozdział 4

Działania podejmowane przez instytucję Samorządu Województwa Małopolskiego w 2017 roku na rzecz przeciwdziałania narkomanii

4.1 Cel operacyjny 1: Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych

Zadanie 1.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych i innych podmiotów w obszarze profilaktyki narkomanii, rodzinnej oraz na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Województwo Małopolskie realizując jedno ze swoich zadań ustawowych współpracuje z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji projektów w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom oraz rozwoju ośrodków leczenia uzależnień w trybie otwartego konkursu ofert na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W dniu 7 marca 2017 roku Zarząd Województwa Małopolskiego podjął Uchwałę Nr 327/17 w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie rozwoju ośrodków leczenia uzależnień w 2017 roku. W ramach otwartego konkursu ofert do Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM wpłynęło 5 ofert konkursowych. Na etapie oceny formalnej wszystkie 5 ofert po uzupełnieniach spełniło wymagania określone w regulaminie i zakwalifikowało się do oceny merytorycznej. Na mocy Uchwały Zarządu Województwa Małopolskiego Nr 1177/17 z dnia 18 lipca 2017 roku w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie rozwoju ośrodków leczenia uzależnień w 2017 roku, dofinansowanie otrzymały 3 podmioty, wszystkie z nich realizowały między innymi zadania w ramach Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020. Na konkurs ofert wydatkowano z budżetu województwa łącznie 245 606 zł, z czego 175 740 zł przeznaczono z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii.

W dniu 4 kwietnia 2017 roku Zarząd Województwa Małopolskiego podjął Uchwałę Nr 528/17 w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom w 2017 roku. W ramach otwartego konkursu ofert do Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej wpłynęły 23 oferty konkursowe. Ze względów formalnych odrzucono 7 ofert, a 16 dopuszczono do oceny merytorycznej. Na mocy Uchwały Zarządu Województwa Małopolskiego Nr 934/17 z dnia 13 czerwca 2017 roku w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom w 2017 roku, dofinansowanie otrzymało 9 podmiotów, gdzie 6 z nich realizowało między innymi zadania w ramach Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020. Na konkurs ofert przeznaczono z budżetu województwa łącznie 180 000 zł, z czego 79 866 zł przeznaczono z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii.

Celem obu konkursów ofert była realizacja zadań określonych w Programie współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2017 przyjętym Uchwałą nr XXIX/425/2016 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 października 2016 roku z późn.zm. w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2017”.

W ramach zadania 1.1 Wspieranie działalności organizacji pozarządowych i innych podmiotów w obszarze profilaktyki narkomanii, rodzinnej oraz na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez otwarty konkurs ofert w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom w 2017 r. dotację otrzymały dwa projekty:

1 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszeniem Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Dać Szansę” w Wadowicach, z siedzibą w: os. XX lecia 1, 34-100 Wadowice

Tytuł zadania: „Uzależnienia niszczą marzenia”

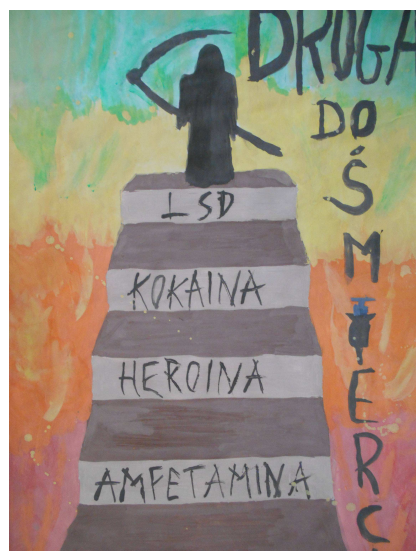
Kwota umowy: 5 389 zł (całość z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).

Odbiorcy: około 300 dzieci z powiatów: wadowickiego, oświęcimskiego, suskiego i myślenickiego. W konkursie plastycznym wzięły udział dzieci z klas V – VII szkoły podstawowej oraz klasy II i III gimnazjum.

Działania:

- Zorganizowano regionalny konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży o tematyce związanej z przeciwdziałaniem narkomanii, HIV/AIDS oraz szkodliwości palenia tytoniu wśród dzieci i młodzieży. Oceniono prace dzieci i młodzieży ze szkół i placówek.
- Zakupiono i wręczono nagrody dla 43 laureatów konkursu.
- Prace nagrodzonych laureatów wykorzystano do projektu kalendarzy na rok 2018 oraz zaprezentowano na stronie internetowej Stowarzyszenia.
- Opracowano i wydrukowano kalendarze na rok 2018 (300 dużych kalendarzy ściennych oraz 4 000 małych kalendarzyków).

Celem projektu było zachęcenie dzieci do samodzielnego poszukiwania informacji i pogłębiania wiedzy w obszarze uzależnień, rozwijanie aktywności plastycznej, poprawa samooceny i rozwój kreatywności. Ponadto wykorzystano prozdrowotne przesłanie w kalendarzach, które zostały rozdystrybuowane do powiatów, szkół, osób prywatnych i instytucji.

Źródło: Zdjęcia Stowarzyszenia Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Dać Szansę” w Wadowicach.

2 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych z Nawrotami Choroby w Krakowie ul. Nadbrzezie 25, 31-983 Kraków.

Tytuł zadania: „Udzielanie wsparcia poza leczniczego nier refundowanego przez NFZ w zakresie motywowania uzależnionych do podjęcia terapii lub w zakresie rehabilitacji, postrehabilitacji i readaptacji społeczno-zawodowej osób uzależnionych w trakcie i po zakończeniu terapii, zagrożonych wykluczeniem”.

Kwota umowy: 10 043 zł (w tym 5 022 zł z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).

Odbiorcy: Osoby uzależnione, będące w nawrocie choroby bądź zagrożone nawrotem (bezdolne, niepełnosprawne) aktualnie przebywające w Ośrodku i absolwenci programu terapii zamieszkujący na terenie województwa małopolskiego.

Działania:

- Zorganizowano 4-dniowy turnus rehabilitacyjny dla grupy 20 osób w Zakopanem.
- Przeprowadzono warsztaty w grupach terapeutycznych metodą psychodramy.
- Zorganizowano wycieczki (wyjście na Nosal, Czerwone Wierchy, Kasprowy Wierch, po Zakopanem).

Celem programu była zmiana postawy życiowej pacjenta /absolwenta z biernej na aktywną, nauczenie zdrowego stylu życia, poprawa jakości życia i maksymalne włączenie społeczne zmniejszające ryzyko powrotu do czynnego uzależnienia. Ponadto zintegrowano pacjentów i absolwentów, wypracowano większą motywację do leczenia i życia bez uzależnień, uwrażliwiono na kontakt z przyrodą, sztuką, historią oraz zwrócono uwagę na znaczenie kondycji fizycznej.

Zdjęcia:

Źródło: Zdjęcia Stowarzyszenia MONAR, Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych z Nawrotami Choroby w Krakowie

Zadanie 1.2. Prowadzenie i inicjowanie edukacyjnych kampanii społecznych w obszarze przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz zapobiegania zachowaniom ryzykownym w obszarze zakażenia wirusem HIV.

Województwo Małopolskie przy współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Krakowie kontynuowało realizację innowacyjnego w skali kraju projektu pn. „Zagrożenia w sieci – profilaktyka,

reagowanie”. W 2017 roku ze środków budżetu województwa przeznaczono na ten projekt 193 063,00 zł. W ramach projektu w dniach 2-4 października 2017 roku odbyła się 3 dniowa konferencja szkoleniowa połączona z praktycznymi warsztatami dla 100 policjantów realizujących projekt. Dodatkowo zakupiono materiały edukacyjne od Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej przeznaczone na potrzeby szkoleniowe oraz gadżety promocyjne z logo projektu, które zostały przekazane do szkół z terenu województwa małopolskiego. W 2017 roku w ramach realizacji projektu kadra małopolskiej policji dotarła do 58 nowych placówek oraz 1 145 szkół już wcześniej wdrożonych do projektu, w których spotkali się z 66 608 uczniami (2 036 spotkań), 9 905 rodzicami (201 spotkanie) oraz 6 267 nauczycielami i pedagogami (1 444 spotkania).

Dodatkowo Województwo Małopolskie wsparło realizację zadania publicznego Krakowskiego Stowarzyszenia Terapeutów Uzależnień w Krakowie pn. „Bezpieczna sieć – konkurs profilaktyczny dla uczniów szkół podstawowych” adresowanego do uczniów klas IV-VI wszystkich szkół podstawowych z terenu Małopolski, przekazując na jego realizację dotację w wysokości 7 000 zł oraz nagrody rzeczowe dla laureatów konkursu o wartości 2 730,60 zł.

Źródło: Zdjęcia Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM - konferencja szkoleniowa połączona z warsztatami dla policjantów realizujących projekt oraz rozstrzygnięcie konkursu profilaktycznego „Bezpieczna sieć”

W ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom w 2017 roku Województwo Małopolskie udzieliło dotację na realizację 1 projektu:

1 Projekt
<p>Nazwa Podmiotu: Centrum Profilaktyki i Edukacji Społecznej PARASOL</p> <p>Tytuł zadania: „Parasol więzienny”</p> <p>Kwota umowy: 29 350 zł (w tym 14 675 zł z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).</p> <p>Odbiorcy: osoby używające narkotyków i eksperymentujące z narkotykami osadzone w jednostkach penitencjarnych (Nowa Huta, Podgórze, Montelupich, Trzebinia), w wieku powyżej 17 roku życia, obojga płci, mieszkańcy Małopolski (beneficjenci to osoby osadzone w jednostce penitencjarnej, zamieszkujące całe Województwo, najczęściej pojawiające się w dokumentacji adresy zamieszkania wskazują na powiaty: miasto Kraków, krakowski, brzeski, oświęcimski, chrzanowski, tarnowski). Najczęściej uczestnicy programu byli osobami: w wieku 20-30 lat, eksperymentującymi z narkotykami lub używającymi ich szkodliwie, przerwali edukację i nie odnajdują się na rynku pracy, mają niski kapitał społeczny i kulturowy, mają trudności w funkcjonowaniu społecznym, przy ogólnie niskim wsparciu ze strony środowiska rodzinnego.</p> <p>Działania:</p> <ul style="list-style-type: none">• Profilaktyczne spotkania grupowe o charakterze informacyjno-edukacyjnym oraz psychoedukacyjnym. Zajęcia edukacyjne ułożone zostały w cykle tematyczne – odbył się szereg spotkań kontynuujących temat (m.in. specyfika uzależnienia, mechanizmy uzależnień, symptomy nawrotów, HIV oraz inne choroby współistniejące z uzależnieniem, oferta pomocowa dla osób uzależnionych). Zrealizowano sześć cykli edukacyjnych, 112 godzin zajęć. W zajęciach wzięły udział 74 osoby.• Spotkania indywidualne z beneficjentami programu. Spotkania obejmowały diagnozę sytuacji pod kątem osobistym, rodzinnym i społecznym jak również karnym, a także zebranie wywiadu dotyczącego używania substancji psychoaktywnych. Praca indywidualna objęła także rozpoznanie oczekiwań podopiecznego, stworzenie kontraktu pomocowego, budowanie motywacji do planowania zmian, pomoc w podejmowaniu zmian, pomoc w kontaktach z placówkami leczniczymi, rozeznanie zasobów rodzinnych i możliwego wsparcia. Z działań indywidualnych skorzystało łącznie 102 odbiorców (planowano nie mniej niż 100), w tym: Kraków Nowa Huta: 36 mężczyzn i 17 kobiet, razem 53 osoby; Kraków Podgórze: 9 mężczyzn; Kraków Montelupich: 9 mężczyzn, Trzebinia: 31 mężczyzn.• Konsultacje i poradnictwo. Zrealizowano 72 godzin konsultacji i poradnictwa na rzecz co najmniej 15 uczestników.

Zadanie 1.3. Wspieranie programów oraz działań w obszarze profilaktyki narkomanii skierowanych do dzieci, młodzieży, studentów oraz rodziców i opiekunów.

W ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom Województwo Małopolskie udzieliło dotacji na realizację jednego projektu:

1 Projekt

Nazwa Podmiotu: Fundacja Praesterno Małopolski Ośrodek Fundacji Praesterno w Krakowie, al. Pokoju 7, 31-548 Kraków.

Tytuł zadania: „Program przeciwdziałania młodzieżowej patologii społecznej - profilaktyka uzależnień - program autorski”.

Kwota umowy: 34 207 zł (w tym 17 104 zł z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).

Odbiorcy: Młodzież szkolna w wieku 14 – 20 lat z grupy ryzyka i ich rodzice, a także młodzież ucząca się w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych w Krakowie, okolicznych gminach i dwóch powiatach województwa małopolskiego, a także i ich rodzice, wychowawcy, nauczyciele i pedagodzy.

Działania:

- Młodzieżowe Grupy Psychokorekcyjne – Grupy Wsparcia. W trakcie całego cyklu pracy z grupą prowadzący wprowadzali elementy treningu interpersonalnego, elementy edukacyjno – warsztatowe, elementy terapii grupowej i indywidualnej na tle grupy.
- Klub Młodzieżowy czyli Twórcza Alternatywa – zajęcia uzupełniające dla uczestników i absolwentów projektu.
- Konsultacje indywidualne dla młodzieży i rodziców.
- Profilaktyczne Warsztaty Klasowe.
- Prelekcje dla młodzieży w ramach godzin wychowawczych.
- Prelekcje dla rodziców w ramach wywiadówek.
- Grupy warsztatowe dla rodziców – domowe partnerstwo.
- Szkolenia dla wychowawców, nauczycieli, pedagogów oraz pracowników instytucji pomocowych.

Zdjęcia:

Źródło: Zdjęcia Fundacji Praesterno, Małopolski Ośrodek Fundacji Praesterno w Krakowie

Zadanie 1.4. Wspieranie rozwoju punktów konsultacyjno-diagnostycznych prowadzących bezpłatnie działania profilaktyczne oraz anonimowo badania na obecność wirusa HIV.

W roku 2017 w województwie małopolskim funkcjonowały trzy Punkty Konsultacyjno-Diagnostyczne (w Krakowie przy ul. Kopernika 19 i w Centrum Medycznym Larmed ul. Lwowska 17 oraz w Tarnowie ul. Mostowa 4), które bezpłatnie i anonimowo wykonywały testy w kierunku zakażenia wirusem HIV. Koszty testów i doradztwa w jednym punkcie w Krakowie pokrywało Krajowe Centrum ds. AIDS. Z kolei Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego udzielił wsparcia finansowego w wysokości 22 000 zł na konsultacje doradców edukatorów oraz pielęgniarek w Punkcie w Tarnowie oraz organizację mobilnego punktu testowania w Tarnowie w kwocie 8 760 zł.

Zadanie 1.6. Gromadzenie i udostępnianie informacji na temat programów profilaktyki narkomanii – bank dobrych praktyk- rozwijanie strony internetowej Województwa Małopolskiego dotyczącej profilaktyki.

Na bieżąco zamieszczano informacje na temat wydarzeń/kampanii/ akcji profilaktycznych odbywających się na terenie województwa małopolskiego na nowej odsłonie strony www.profilaktykawmalopolsce.pl oraz na stronie www.malopolska.pl, a także na profilu facebooka *Zdrowie w Małopolsce*.

Źródło: Zdjęcia Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM – print screen ze strony

Zadanie 1.8. Współpraca z mediami w zakresie upowszechniania wiedzy na temat narkomanii i związanych z nią problemów.

W 2017 roku Województwo Małopolskie przeprowadziło kampanię informacyjno-edukacyjną dotyczącą profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych. Zlecono produkcję oraz emisję 2 spotów w pojazdach komunikacji miejskiej na terenie miasta Krakowa (tj. w autobusach), adresowanych do młodzieży i rodziców. Spoty zostały także wyemitowane w Małopolskiej Sieci Kin Cyfrowych oraz w telewizji Kolei Małopolskich. Na powyższy cel przeznaczono 26 715,60 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 13 357,80 zł).

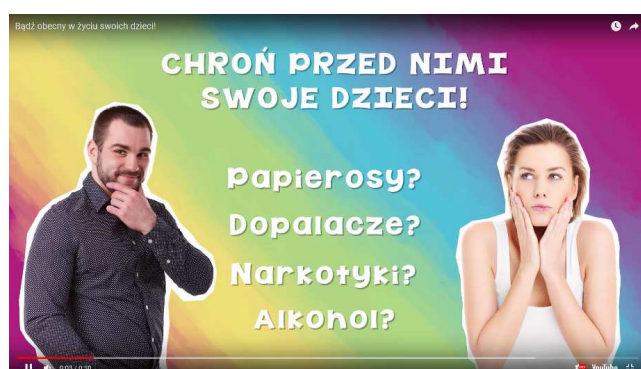
Emisja kampanii odbyła się w październiku i listopadzie. Spoty były odpowiedzią na wyniki badań przeprowadzonych w Małopolsce, które pokazały iż brak kontaktu rodzica z dzieckiem, zapracowanie czy też brak zainteresowania sprawami własnych dzieci co niekorzystnie wpływa na wzajemne relacje i w konsekwencji może doprowadzić do sięgania przez dziecko po substancje psychoaktywne.

Spot skierowany do rodziców miał uświadamiać, iż tylko dobra relacja z dzieckiem oparta na wzajemnym zaufaniu, które można zbudować dzięki rozmowom, zainteresowaniu sprawami

dziecka, czy wspólnemu spędzaniu czasu – jest dla „najmłodszych” najlepszą profilaktyką uzależnień od substancji psychoaktywnych. W momencie zaobserwowania niepokojących objawów u dziecka, związanych z sięganiem po środki psychoaktywne, rodzic powinien na bieżąco reagować sięgając po profesjonalną pomoc ekspertów, dzięki której może zaradzić problemowej sytuacji. Obraz rodzica obecnego w życiu młodego człowieka to obraz osoby, która posiada w oczach dziecka autorytet.

Spot skierowany do młodzieży miał uświadamiać młodych Małopolan o konsekwencjach i niebezpieczeństwach związanych z używaniem środków psychoaktywnych, a jednocześnie ukazać wartość życia bez uzależnień poprzez m.in.: rozwój zainteresowań, odnalezienie nowych pasji, czy odkrycie swoich talentów. Ukazane scenki z życia nastolatków, tj. z zabawy na dyskotecę, imprezie domowej czy w parku, pokazały możliwe zagrożenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazały, iż najlepsza zabawa to ta bez używek i ryzykownych zachowań.

Spoty dostępne są na stronie www.profilaktywamalopolsce.pl w zakładce Przeciw uzależnieniom w dziale Multimedia.

Źródło: Zdjęcia Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM – print screen ze spotów

4.2 Cel operacyjny 2: Rozwój systemu pomocy osobom uzależnionym od narkotyków, zachowań behawioralnych oraz ich rodzinom

Zadanie 2.3. Poprawa bazy lokalowej ośrodków leczenia i pobytu osób uzależnionych od środków psychoaktywnych bądź budowa nowego ośrodka (przy wykorzystaniu różnych źródeł finansowania).

W ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w dziedzinie rozwoju ośrodków leczenia uzależnień w 2017 roku Województwo Małopolskie udzieliło dotacji na realizację trzech projektów:

1 Projekt
<p>Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie MONAR, Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Krakowie ul. Św. Katarzyny 3, 31-063 Kraków.</p> <p>Tytuł zadania: „Drop-in - ul. Krakowska 19: poprawa bazy lokalowej programu redukcji szkód związanych z używaniem narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych – 2017”.</p> <p>Kwota umowy: 22 829 zł (całość z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).</p> <p>Odbiorcy: Osoby czynnie uzależnione od narkotyków, najczęściej bez środków do życia, bez pracy i domu. Poza problemami socjalnymi, osoby korzystające z noclegowni borykają się z problemami zdrowotnymi, do najpoważniejszych należą zakażenia wirusem HIV, HCV, ogólne wyniszczenie organizmu oraz stany zapalne żył.</p> <p>Działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wykonano i zamontowano kabinę palacza (pozwoliło to na ograniczanie palenia papierosów

wyłącznie do tego miejsca, wpłynęło na ograniczenie liczby wypalanych przez klientów papierosów, gdyż może tam być tylko jedna osoba. Ponadto z kabiny korzysta ponad 95% klientów zgłaszających się do projektu, a klienci nie gromadzą się przed wejściem do lokalu, co zapewnia lepsze relacje z sąsiedztwem).

- Wyremontowano starą toaletę dla personelu.
- Wykonano w starej części toalety szafę stacjonarną.
- Zakupiono i zamontowano system alarmowy.
- Doposażono salę konferencyjną.

Celem realizacji zadania było podniesienie standardu pomieszczeń, w których realizowane są działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii i profilaktyki zakażeń przenoszonych przez krew (redukcji szkód) poprzez modernizację lokalu, w który są one prowadzone i doposażenie go. Dzięki dofinansowanemu projektowi nastąpiła:

- poprawa warunków przebywania i korzystania przez klientów z placówki,
- zwiększenie możliwości placówki w zakresie obsługi większej liczby klientów,
- poszerzenie zakresu i jakości realizowanych działań,
- rozwinięcie możliwości modelowania zachowań klientów i oddziaływań prozdrowotnych,
- poprawa relacji ze społecznością lokalną i zmniejszenie ryzyka konfliktów w bezpośrednim otoczeniu lokalu,
- poprawa warunków pracy realizatorów i wolontariuszy projektu,
- poprawa wizerunku placówki.

Zdjęcia przed remontem:

Zdjęcia po remoncie:

Źródło: Zdjęcia Stowarzyszenia MONAR, Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Krakowie.

W dniu 19 maja 2017 roku nastąpiło uroczyste otwarcie placówki DROD-IN. Pozyskany lokal przez Poradnię Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Krakowie przy ul. Św. Katarzyny 3 reprezentującą Stowarzyszenie MONAR, pełni funkcję miejsca dziennego pobytu dla osób uzależnionych od narkotyków, w którym realizowany jest program redukcji szkód „Drop in”. Osoby uzależnione w ramach programu uzyskują kompleksową pomoc i wsparcie polegające m. in. na wymianie igieł i strzykawek, utylizacji skażonego sprzętu iniekcyjnego, konsultacjach indywidualnych, interwencji kryzysowej i przedmedycznej, pomocy prawnej i ubraniowej. Ponadto mogą skorzystać z dziennej noclegowni i czytelnicy oraz otrzymać posiłek. Ośrodek przeznaczony jest dla osób uzależnionych, które nie są zdecydowane na podjęcie leczenia, a jeśli nawet podejmują wysiłki terapeutyczne, to mają poważne kłopoty z utrzymaniem abstynencji. Oferta stanowi więc uzupełnienie ambulatoryjnych działań wobec osób uzależnionych na terenie Małopolski.

Liczba klientów w DROD-IN w 2017 roku:

173 osoby, w tym: 133 mężczyzn i 40 kobiet (49 osób pomiędzy 18 a 29 r.ż., a 124 osoby pomiędzy 20 a 64 r.ż.)

Podjęte działania:

W przeciągu roku z usług skorzystało 173 klientów, gdzie wszyscy zostali objęci edukacją seksualną w ramach profilaktyki zdrowotnej. 200 godzin przeznaczono na działania z zakresu interwencji kryzysowej, a 2 500 godzin na działania środowiskowe. Z oferty łaźni skorzystano 208 razy, z prania i suszenia odzieży 195 razy, z „diennej noclegowni” 84 razy. Pracownicy DROD-IN asystowali także podopiecznym 80 razy przy załatwianiu spraw formalnych i wizytach u lekarza. To była tylko część codziennych usług nakierowanych na pomoc osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych.

W ramach realizacji programu redukcji szkód wymieniano także igły i strzykawki, poniżej szczegółowe dane statystyczne:

- liczba klientów korzystających z wymiany igieł i strzykawek w Drop-in: 142,
- liczba osób korzystających z wymiany pośredniej: ok 200,
- liczba wydanych strzykawek: 15 139,
- liczba wydanych igieł: 27 763,
- liczba zebranych i oddanych do utylizacji strzykawek: 14 058,
- liczba zebranych i oddanych do utylizacji igieł: 25 203,
- liczba wydanej wody do iniekcji: 6 353, 5-cio ml pojemniczków,
- liczba wydanych gazików nasączone spirytusem odkażającym: 5 879 kompletów,
- liczba wydanych prezerwatyw: 353.

2 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie MONAR, Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Krakowie ul. Św. Katarzyny 3, 31-063 Kraków.

Tytuł zadania: „Poradnia MONAR ul. Św. Katarzyny 3: poprawa bazy lokalowej poradni profilaktyki, leczenia i terapii uzależnień - 2017”

Kwota umowy: 11 790 zł (całość z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).

Odbiorcy: osoby zażywające narkotyki (syntetyczne stymulanty zażywane iniekcyjnie) w sposób problemowy, w przedziale 30-60 lat (raczej mężczyźni niż kobiety), z wykształceniem poniżej średniego oraz statusem zawodowym osoby niepracującej lub pracującej dorywczo, często pozostające na utrzymaniu rodziny lub opieki społecznej, wyniszczone i schorwane (choroby zakaźne: HIV, HCV, a także psychozy, schorzenia psychiatryczne, politoksykomania, inne).

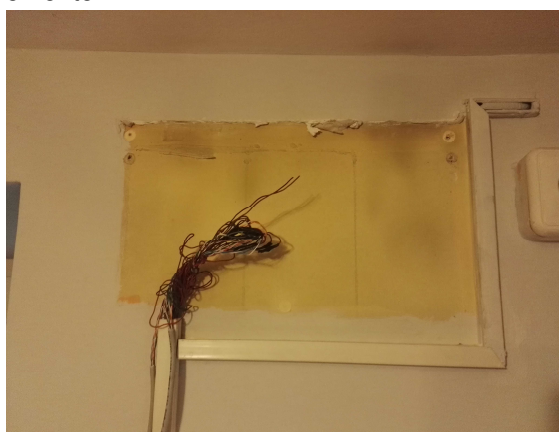
Działania:

- Wykonano i zamontowano skuteczne zabezpieczenie dokumentacji medycznej w postaci rolety wewnętrznej na istniejącej gablocie do przechowywania kart pacjentów.
- Przystosowano pomieszczenie administracyjne na potrzeby prowadzenia gabinetu terapeutycznego.
- Wyposażono nowy gabinet terapeutyczny.
- Zakupiono i zamontowano cyfrową centralkę telefoniczną.

Celem realizacji zadania było podniesienie poziomu realizacji działań z zakresu leczenia i terapii osób uzależnionych od środków psychoaktywnych poprzez modernizację niektórych elementów lokalu Poradni. Dofinansowany projekt przyczynił się m.in. do:

- Poprawy warunków korzystania przez osoby uzależnione z leczenia oferowanego przez Poradnię.
- Zwiększenia odsetka udzielanych porad rodzinnych, co jest niezmiernie ważnym elementem prowadzenia terapii uzależnień, w szczególności gdy odnosi się to do osób nieletnich i młodych dorosłych.
- Poszerzenia możliwości Poradni w zakresie udzielania świadczeń większej liczbie pacjentów.
- Usprawnienia pracy osób zatrudnionych w Poradni w charakterze terapeutów.
- Poprawy wizerunku Poradni.

Zdjęcia przed remontem:

Zdjęcia po remoncie:

Źródło: Zdjęcia Stowarzyszenia MONAR, Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Krakowie.

3 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie MONAR, Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Krakowie ul. Suchy Jar 4, 31-983 Kraków.

Tytuł zadania: „Wymiana stolarki okiennej w pałacu Kirchmayerów jako rozwój i poprawa bazy lokalowej w placówce „Stowarzyszenie Monar Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Krakowie przy ul. Suchy Jar 4”

Kwota umowy: 210 987 zł (w tym 141 121,00 zł z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).

Odbiorcy: Pacjenci podejmujący terapię w ośrodku, a także bliscy i członkowie ich rodzin. Na oddział terapeutyczny trafiają osoby uzależnione od środków psychoaktywnych, najczęściej z diagnozą uzależnienia mieszanego, oddział przeznaczony jest dla osób, które ukończyły 18 lat (docelowo: 21-35 lat), przyjmowane są zarówno osoby ubezpieczone jak i nieubezpieczone, ośrodek ma charakter koedukacyjny i nie przyjmowane są osoby z podwójną diagnozą oraz uzależnione tylko od alkoholu.

Działania:

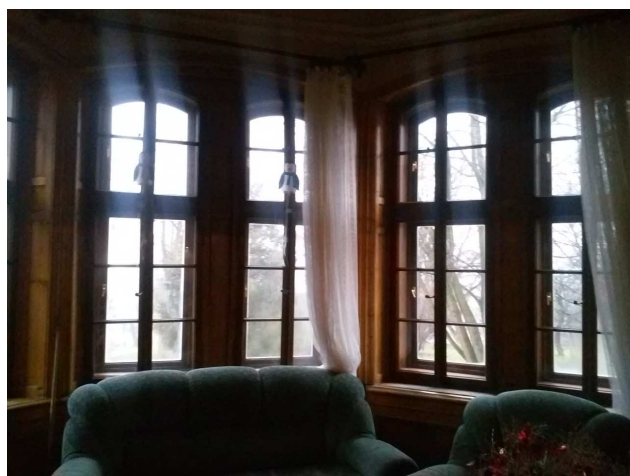
- Zdemontowano stare okna i drzwi balkonowe wraz z parapetami.
- Wykonano montaż nowych lub odrestaurowanych okien wraz z parapetami i drzwiami balkonowymi.

Poprzez wymianę stolarki okiennej w ilości 20 sztuk i 1 okna balkonowego w znacznym stopniu poprawiły się warunki użytkowania obiektu poprzez możliwość sprawnego przewietrzania pomieszczeń, w których okna wymieniono. Nastąpiło także ograniczenie strat ciepła w ogrzewanych pomieszczeniach. Okna zostały zaprojektowane i wymienione lub odrestaurowane zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków co podniosło estetykę zabytkowego budynku oraz zatrzymało degradację tego obiektu.

Zdjęcia przed remontem:

Zdjęcia po remoncie:

Źródło: Zdjęcia Stowarzyszenia MONAR, Ośrodka Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Krakowie.

Zadanie 2.4. Wspieranie programów pomocy terapeutycznej oraz redukcji szkód dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym zakazanych wirusem HIV, HBV i/lub HCV.

W ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom w 2017 roku Województwo Małopolskie udzieliło dotacji na realizację dwóch projektów:

1 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie Monar – Małopolski Zespół Hosteli Socjalno-Readaptacyjnych ul. Sadowa 117a, 32-020 Wieliczka.

Tytuł zadania: „Wspieranie programów redukcji szkód dla osób uzależnionych od substancji

psychoaktywnych”.

Kwota umowy: 11 727 zł (całość z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).

Odbiorcy: Osoby nie mające zaplecza socjalnego, które ukończyły program leczenia uzależnień, dotknięte trwałą bezdomnością i bezrobociem, mające poważne problemy zdrowotne (zakażenie HIV, HCV).

Działania:

- **Dyżur pracownika noclegowni** (44 dyżury) opieka i nadzór nad beneficjentami, monitoring osób korzystających z noclegów, działania motywujące do zmiany postaw oraz działania edukacyjne m.in. w zakresie redukcji szkód zdrowotnych spowodowanych używaniem narkotyków, wymiana igieł i strzykawek). Działaniami objęto 607 osób.
- **Działania Środowiskowe** (42 godziny) działania podejmowane były w środowisku oraz noclegowni. Polegały na motywowaniu bezdomnych uzależnionych narkomanów do zmiany dotychczasowego stylu życia: podjęcia leczenia w oddziałach detoksykacyjnych lub w razie konieczności szpitalnych, zmiany środowiska, kierowanie do instytucji specjalistycznych medycznych, socjalnych. Działania te ułatwiały osobom czynnie biorącym narkotyki dostęp do innych serwisów o charakterze terapeutycznym, medycznym i socjalnym. Działaniami objęto 54 osoby.
- **Interwencje kryzysowe** (25 godzin) działania polegały na zapewnieniu bezpieczeństwa i wsparcia, ocenie stanu klienta i rozmiaru kryzysu, zdefiniowaniu problemu oraz szukaniu rozwiązań tak, by były one adekwatne do możliwości i sytuacji życiowej odbiorcy. Działaniem objęto 28 osób.

Celem projektu było zwiększenie dostępności i poszerzenie oferty programu ograniczania ryzyka szkód zdrowotnych wśród osób używających narkotyków lub uzależnionych poprzez ofertę nisko progową. Zadania były realizowane w noclegowni dla narkomanów oraz w środowisku poprzez: zapewnienie: noclegu, wyżywienia, odzieży i środków higieny, umożliwienie leczenia i pomocy w leczeniu uzależnień, pomocy w wyrabianiu lub odtwarzaniu dokumentów osobistych, wsparcie oraz interwencji terapeutycznej, interwencji socjalnych. W wyniku realizacji celu nastąpiło zwiększenie liczby: osób korzystających z programu, osób podejmujących detoksykację, osób korzystających z opieki medycznej, osób rozwiązujących bieżące problemy (prawne, finansowe, rodzinne itp.) poprzez korzystanie z konsultacji specjalistycznych (w Poradniach uzależnień, MOPS i innych).

2 Projekt

Nazwa Podmiotu: Stowarzyszenie MONAR, Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Krakowie ul. Św. Katarzyny 3, 31-063 Kraków.

Tytuł zadania: „Program redukcji szkód – DROP-IN Krakowska 19”.

Kwota umowy: 25 949 zł (całość z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii).

Odbiorcy: Osoby używające problemowo, szkodliwie substancji psychoaktywnych lub uzależnione od nich, w tym osoby, które przyjmują narkotyki w iniekcjach.

Działania:

- **Działania środowiskowe.** Pracownicy DROP-IN, oprócz wydawania problemowym użytkownikom narkotyków sterylnego sprzętu do iniekcji oraz zbierania skarżonych igieł i strzykawek do utylizacji, prowadzili rozmowy wspierające, mające na celu redukcję stresu, który jest jedną z istotnych przyczyn wypadania tych osób z ról społecznych. Dodatkowo edukowano użytkowników narkotyków na temat ryzyka związanego ze stosowaniem substancji psychoaktywnych, w tym NPS. Działania edukacyjne pracowników placówki skupiały się także na profilaktyce HIV/AIDS oraz innych chorób przenoszonych drogą płciową i przez krew, ze szczególnym uwzględnieniem Wirusa Żółtaczki typu C). Z działań skorzystało 137 osób.
- **Sprzęt medyczny** (igły, strzykawki, gaziki, bandaż, itp.). W ramach projektu prowadzono wydawanie darmowych, sterylnych, jednorazowych igieł i strzykawek, a także innych materiałów

redukcji szkód, takich jak woda do iniekcji, gaziki spirytusowe, opatrunki i bandaże. Ponadto klienci mieli możliwość zutilizowania przyniesionego przez siebie zużytego sprzętu medycznego, a także pobrania bezpłatnych pojemników na przechowywanie skażonego sprzętu, który następnie był zbierany od nich przez pracowników DROP-IN celem utylizacji. Z oferty wymiany igieł i strzykawek skorzystało 85 osób. Wydano 15 961 igieł, 8 937 strzykawek oraz 7 663 innych artykułów medycznych.

- **Artykuły spożywcze dla klientów** (herbata, kawa, cukier, woda, pieczywo, itp.). Klienci DROP-IN mieli możliwość otrzymania na miejscu ciepłego napoju, takiego jak kawa, lub herbata. Były im również wydawane kanapki i woda. Okresowo, zwłaszcza w okresie zimowym dostępne były również ciepłe posiłki. W dniach poprzedzających popularne święta, takie jak Wszystkich Świętych, czy Boże Narodzenie urządzono specjalne uroczystości. Z oferty żywnościowej skorzystało 120 klientów.
- **Utylizacja skażonego sprzętu.** Za sprawą tej formy działania udało się znacznie zredukować liczbę zużytych igieł i strzykawek zalegających w miejscach publicznych, takich jak parki, ulice, etc., co mogłoby stanowić zagrożenie dla osób postronnych. Z oferty skorzystało 85 osób.
- **„Dzienna noclegownia”.** Dzięki możliwości wyspania się za dnia w bezpiecznym, higienicznym miejscu znacznie spada prawdopodobieństwo wystąpienia u tych osób związanej z brakiem snu psychozy. Z oferty skorzystało 45 odbiorców.
- **Ulotka i strona internetowa.** Ulotka DROP-IN została przeznaczona zarówno dla instytucji, takich jak policja, straż miejska, MOPS czy noclegownie dla osób bezdomnych, na podstawie której pracownicy będą mogli skierować osoby przyjmujące narkotyki w sposób problemowy do placówki, jak i do samych użytkowników narkotyków. Ulotka prezentuje w skrócie dostępną ofertę DROP-IN.
- **Strona internetowa projektu** (<http://www.monar.krakow.pl/dropin.html>) ma na celu zarówno informowanie osób używających narkotyków w sposób szkodliwych co do oferty pomocy, z której mogliby skorzystać, ale również prezentowanie bieżących wydarzeń w DROP-IN, takich jak Wigilia, czy miesiąc testowania HIV/HCV, dzięki czemu trafiają osoby nie zainteresowane stałym serwisem projektu.
- **Superwizja pracy realizatorów projektu.** W trakcie trwania projektu prowadzona była regularna superwizja pracy jego realizatorów. Dotyczyła ona zarówno problemów związanych z realizacją zadania (relacje z klientami, radzenie sobie w sytuacjach trudnych i kryzysowych, wypracowanie schematów i procedur postępowania, relacje pomiędzy pracownikami, współpraca i rola wolontariuszy). Spotkania odbywały się średnio raz w tygodniu. Ilość godzin superwizji: 50.

Celem projektu była: zmiana zachowań związanych z iniekcijnym przyjmowaniem narkotyków, ograniczenie używania substancji psychoaktywnych i związanych z tym szkód zdrowotnych, zapobieganie chorobom przenoszonych przez krew (HIV, HBV, HCV), powrót do częściowego (przynajmniej) pełnienia podstawowych ról społecznych, zatrzymanie/spowolnienie procesu kryminalizacji, polepszenie/stabilizacja stanu zdrowia osób z diagnozą AIDS i diagnozą zapalenia wątroby, śledzenie zjawiska konsumpcji nowych substancji psychoaktywnych, analizowanie zagrożeń i edukacja użytkowników tych substancji w zakresie bezpieczniejszych zachowań.

Zdjęcia:

Źródło: Zdjęcia Stowarzyszenia MONAR, Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Krakowie.

Zadanie 2.5. Wspieranie różnych form programów leczenia substytucyjnego.

W województwie małopolskim program leczenia substytucyjnego realizuje: Poradnia Metadonowa działająca przy Szpitalu Specjalistycznym im. Ludwika Rydygiera w Krakowie Sp. z o.o., oraz Więzienny Zakład Opieki Zdrowotnej przy ul. Montelupich 7 w Krakowie dla osób pozbawionych wolności z uzależnieniem od opiatów.

Cel operacyjny 3: Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych

Zadanie 3.4. Wspieranie i udzielanie pomocy samorządom gminnym w realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z narkomanią.

W dniu 16 marca 2017 roku w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego odbyło się szkolenie adresowane do Pełnomocników Gminnych ds. Uzależnień powołanych przez Wójtów (Burmistrzów, Prezydentów Miast) z terenu Województwa Małopolskiego z zakresu ustawy o zdrowiu publicznym oraz Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020. W szkoleniu wzięło udział około 70 przedstawicieli z gmin. Szkolenie poprowadzili zaproszeni prelegenci, tj. Anna Grzechnik-Wołoskiuk, Główny specjalista w Departamencie Zdrowia Publicznego Ministerstwa Zdrowia, Katarzyna Łukowska, Zastępca Dyrektora Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Mirosław Legutko, Członek Kolegium w Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Krakowie. Podczas szkolenia poruszono zagadnienia związane z realizacją ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym, a zlecaniem zadań z zakresu uzależnień, trybami powierzenia zadań z zakresu zdrowia publicznego oraz doświadczeniami Ministerstwa Zdrowia, dostosowaniem gminnych programów w obszarze uzależnień do celów operacyjnych i zadań Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020. Na powyższy cel przeznaczono 2 000,00 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 750 zł).

Źródło: Zdjęcia Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM.

W dniach 26-27 października 2017 roku w odbyła się 2-dniowa Narada Pełnomocników Gminnych ds. Uzależnień powołanych przez Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów Miast z terenu Województwa Małopolskiego przy współpracy z Ekspertem Wojewódzkim ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego. W spotkaniu wzięło udział łącznie 60 uczestników. Warsztaty były doskonałą okazją do zdobycia umiejętności przygotowania diagnozy lokalnej, która jest podstawą do konstruowania programów przeciwdziałania narkomanii oraz adekwatnego doboru programów profilaktycznych opartych na naukowych podstawach. Prelekcje wygłosili przedstawiciele z Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Z kolei przedstawiciele Poradni Monar zaprezentowali najświeższe informacje odnośnie rynku nowych substancji psychoaktywnych, ich użytkownikach, dostępnych możliwościach i formach leczenia/terapii.

Na powyższy cel przeznaczono 28 967,33 zł (w tym z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii 14 483,66 zł).

Źródło: Zdjęcia Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM.

Zadanie 3.6. Rozwijanie platformy współpracy pomiędzy instytucjami celem rozwijania systemu informacji o narkotykach i narkomanii.

Uchwałą Nr 41/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 20 stycznia 2015 roku powołana została Małopolska Rada ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom. Rada zgodnie z założeniami Małopolskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014-2020 oraz Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020, stanowi organ opiniotwórczo – doradczy Marszałka Województwa Małopolskiego i działa społecznie, wykorzystując najlepsze doświadczenia swoich Członków w zakresie monitorowania i koordynowania realizacji poszczególnych celów operacyjnych wyżej wymienionych Programów. W skład Rady wchodzi m.in. eksperci z głosem doradczym, którzy uczestniczyli w pracach Zespołu Zadaniowego ds. opracowania Wieloletnich Programów Wojewódzkich tj.: Małopolskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania

Probleatów Alkoholowych na lata 2014-2020 oraz Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020, który został powołany Zarządzeniem nr 27/2013 Marszałka Województwa Małopolskiego z dnia 8 marca 2013 roku. Zespół działał do czasu przyjęcia Programów.

W 2017 roku odbyły się dwa spotkania Małopolskiej Rady ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom. Pierwsze odbyło się w dniu 28 czerwca 2017 roku i było poświęcone między innymi przedstawieniu Raportu za 2016 rok z realizacji Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020, a także wyników badania jakościowego przeprowadzonego w 2016 roku pn.: „Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków oraz analiza wzorów używania narkotyków w Województwie Małopolskim”.

W dniu 27 listopada 2017 roku odbyło się drugie spotkanie Małopolskiej Rady ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom. Celem spotkania było przedstawienie Sprawozdania za 2017 rok z realizacji Małopolskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014-2020 oraz zadań zrealizowanych w 2017 roku przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Krakowie, a także omówiono potrzebę integracji działań profilaktycznych i przeciwdziałania uzależnieniom na poziomie gminy.

Źródło: Zdjęcia Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM.

Zadanie 3.7. Rozwijanie i wspieranie działań Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego w realizacji zadań statutowych – zarządzanie i koordynacja Programu.

W ramach umowy przekazano kwotę 110 000 zł na realizację zadań Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego. Szczegółowe sprawozdanie z działalności Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego za rok 2017 stanowi załącznik nr 2 do Raportu.

Podsumowanie

W 2017 roku cele oraz zadania w ramach Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020 były realizowane przez Samorząd Województwa oraz innych realizatorów tj. instytucje oraz podmioty czynnie zaangażowane w działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w obszarze uzależnień.

W roku 2017 odnotowano wzrost środków finansowych przeznaczonych przez Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia na leczenie uzależnień i współuzależnień na terenie województwa małopolskiego. W 2017 roku wydatkowano na ten cel kwotę 38 043 940,20 zł, w 2016 roku była to kwota 35 657 952,76 zł. Największe nakłady finansowe w 2017 roku przeznaczone były na leczenie stacjonarne w dalszej kolejności na ambulatoryjne, a następnie na świadczenia udzielane w trybie dziennym. Na podstawie danych oraz informacji uzyskanych z Narodowego Funduszu Zdrowia na temat kolejek oczekujących na świadczenia medyczne w placówkach stacjonarnego leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych można stwierdzić, że obecny poziom finansowania zabezpiecza potrzeby i gwarantuje dostępność do leczenia osobom uzależnionym.

Samorząd Województwa w 2017 roku na realizację zadań bieżących przeznaczył łącznie z tzw. „korkowego” 716 323,93 zł (w tym 367 446,17 zł z paragrafu 85153 – zwalczanie narkomanii oraz 348 877,76 zł z paragrafu 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi) oraz 394 164,07 zł na zadania inwestycyjne, a także 329 834,00 zł ze środków budżetu województwa, co dało łączną kwotę 1 440 322,00 zł.

Samorządy gminne Województwa Małopolskiego w 2016 roku na przeciwdziałanie alkoholizmowi i zwalczanie narkomanii wydatkowały kwotę 68 292 152,12 zł z czego 41 955 741,00 zł przeznaczono na pomoc dzieciom z rodzin z problemem uzależnienia.

Według danych z Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie wynika, że przestępczość „narkotykowa” na terenie Małopolski w 2017 roku wyniosła:

- Przesłępstwa stwierdzone – 11 904 (9 706 w 2016 roku) więcej o 2 198,
- Przesłępstwa wykryte – 9 550 (9 484 w 2016 roku) więcej o 66,
- Czyny karalne – 1 426 (1 077 w 2016 roku) więcej o 349.

Najwięcej przestępstw stwierdzonych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w 2017 roku ujawniły niżej wymienione jednostki Policji:

- KPP Dąbrowa Tarnowska – 2 148 przestępstw stwierdzonych (838 w 2016 roku) wzrost o 1 310,
- KMP Kraków – 2 110 przestępstw stwierdzonych (2 556 w 2016 roku) spadek o 446,
- KPP Brzesko – 1 684 przestępstw stwierdzonych (880 w 2016 roku) wzrost o 804,
- KPP Bochnia – 1 128 przestępstw stwierdzonych (691 w 2016 roku) wzrost o 437,
- KPP Chrzanów – 873 przestępstw stwierdzonych (1 197 w 2016 roku) spadek o 324,
- KPP Oświęcim – 834 przestępstw stwierdzonych (1 160 w 2016 roku) spadek o 326,
- KMP Tarnów – 464 przestępstw stwierdzonych (291 w 2016 roku) wzrost o 173.

Osoby podejrzane, nieletni sprawcy:

- Ogółem podejrzanych – 2 529 (2 469 w 2016 roku) wzrost o 60,
- Nieletni sprawcy – 131 (157 w 2016 roku) spadek o 26.

Udział nieletnich sprawców w ogólnej liczbie osób podejrzanych w 2017 roku wyniósł 5,3% (6,3% w 2016 roku).

Z danych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie wynika, że w 2017 roku przeprowadzono 47 kontroli (75 kontroli w 2016 roku) w związku z wprowadzaniem do obrotu produktów, co do których zachodziło uzasadnione podejrzenie, że stwarzają zagrożenie dla życia i zdrowia.

Najwięcej kontroli tj. 18 przeprowadzono w powiecie nowosądeckim, w dalszej kolejności krakowskim tj. 13 kontroli, w tarnowskim 9 ,a w tatrzańskim 7. W wyniku przeprowadzonych kontroli zabezpieczono oraz zatrzymano ogółem 4 377 produktów (8 354 produktów w 2016 roku), z czego pobrano do badań laboratoryjnych 489 próbek (132 próbki w 2016 roku) podejrzanych produktów,

a przebadano 485 próbek. Na podmioty, które złamały zakaz wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych, nałożone zostały kary pieniężne w łącznej kwocie 1 424 500 zł (420 000 zł w 2016 roku). Wyegzekwowana kwota kar wyniosła 11 180 zł.

W 2016 roku na terenie kraju odnotowano 4 367 przypadków (7 284 przypadków w 2015 roku) podejrzeń zatruc Nowymi Substancjami Psychoaktywnymi. Z czego z obszaru województwa małopolskiego zgłoszono 112 przypadków (149 przypadków w 2015 roku), wśród których 3 pochodziło z wojewódzka śląskiego tj. zdarzenia miały miejsce na terenie Małopolski, a interwencje medyczne podjęto na Śląsku, w tym 19 kobiet (17%) i 92 mężczyzn (82%), w 1 przypadku było brak informacji o płci pacjenta.

W województwie małopolskim w 2017 roku funkcjonowały trzy Punkty Konsultacyjno-Diagnostyczne (dwa w Krakowie, tj.: na terenie Szpitala Uniwersyteckiego (Zakład Mikrobiologii) przy ul. Kopernika 19 i przy Centrum Medycznym Larmed ul. Lwowska 17 oraz w Tarnowie przy ul. Mostowa 4. We wszystkich Punktach bezpłatnie i anonimowo można było wykonać testy na obecność wirusa HIV. Prowadzone były też rozmowy okołotestowe oraz poradnictwo w zakresie ryzykownych zachowań seksualnych. W 2017 roku nastąpił wzrost liczby wykonanych badań w stosunku do roku 2016. W roku 2017 wykonano badań 2 269, w wyniku których stwierdzono 37 zakażeń wirusem HIV, natomiast w 2016 roku badanie wykonało 2 008 osoby, w których wykryto 32 zakażenia wirusem HIV.

Rekomendacje:

- Zapewnienie w województwie stacjonarnego ośrodka leczenia uzależnień dla dzieci i młodzieży – w przypadku konieczności podjęcia leczenia, młodzież kierowana jest do ośrodków w innych województwach, co niekorzystnie wpływa na możliwość systemowej pracy z całą rodziną. Rekomenduje się uwzględnienie w polityce województwa stworzenie tego typu placówki.
- Wzmocnienie pozycji Gminnych Pełnomocników ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom w środowisku lokalnym oraz działań w kierunku zwiększenia liczby gmin aktywnie uczestniczących w spotkaniach pełnomocników celem wymiany doświadczeń oraz aktualizacji wiedzy z zakresu problemów narkotykowych.
- Dalsze wspieranie programów redukcji szkód.
- Prowadzenie działań edukacyjnych w obszarze niebezpieczeństw związanych z jazdą pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz występujących szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania narkotyków i Nowych Substancji Psychoaktywnych oraz poznania motywów ich używania celem opóźnienia inicjacji i ograniczenia rozmiarów zjawiska.
- Kontynuacja wsparcia finansowego dla Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych znajdujących się na terenie województwa małopolskiego oraz zwiększanie ich liczby poza Krakowem. Wzrost liczby wykonanych badań i wykrytych zakażeń wirusem HIV oraz opinie ekspertów potwierdzają, tezę, że większa dostępność do bezpłatnych i anonimowych badań spotyka się z dużym zainteresowaniem społecznym, a w konsekwencji przyczynia się do wykrywania większej liczby zakażonych i chorych. Istotne znaczenie mają również porady profilaktyczne towarzyszące wykonywaniu testów, bo to dzięki nim klienci Punktów dowiadują się jakie zachowania są ryzykowne i jak w przyszłości można się ich ustrzec.
- Zwiększenie nakładów finansowych na realizację konkursów grantowych ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uniwersalnej, selektywnej oraz wskazującej.
- Zwiększenie wiedzy rodziców, nauczycieli, pedagogów oraz ich kompetencji wychowawczych w obszarze narkotyków, „dopalaczy” i ich rzeczywistej szkodliwości.
- Wczesne podejmowanie działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży uwzględniających doświadczenia i wiedzę obejmowanych adresatów, a prowadzonych tylko przez kompetentne osoby. Treści profilaktyczne powinny unikać moralizowania, oceniania, powinny być dopasowane do wieku odbiorców, mieć atrakcyjną formułę, a jednocześnie mają być oparte na informacjach, które mają uzasadnienie naukowe.

- Rozszerzenie edukacji dorosłych mieszkańców Małopolski w zakresie profilaktyki HIV/AIDS oraz pozostałych chorób krwiopochodnych, przenoszonych drogą płciową, w tym promowanie odpowiedzialnego rodzicielstwa.
- Likwidacja barier strukturalnych w dostępie do leczenia substytucyjnego, dostosowanie dawek w leczeniu do potrzeb klientów, tak aby nie musieli oni dobierać dodatkowo narkotyków oraz Nowych Substancji Psychoaktywnych. Prowadzenie dla klientów terapii współwystępujących uzależnień podczas leczenia substytucyjnego oraz zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej.
- Zwiększenie pomocy socjalnej/ społecznej świadczonej na rzecz problemowych użytkowników narkotyków po leczeniu odwykowym, która pozwoli im powrócić do społeczeństwa oraz pełnić przez nich role społeczne.
- Kontynuacja współpracy międzyinstytucjonalnej celem wymiany informacji na temat możliwości jakimi dysponują konkretne instytucje w kontekście pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć.

Powyższe rekomendacje mają na celu poprawę sytuacji w regionie poprzez zwiększenie adekwatnych działań na rzecz profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom oraz podniesienie efektywności wydatkowania środków finansowych przeznaczonych na realizację Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020. Dodatkowo załącznik nr 3 zawiera rekomendacje Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego.

ZAŁĄCZNIKI:**Załącznik nr 1 Zrealizowane wskaźniki w 2016 roku w ramach celów oraz zadań Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020.**

Cel	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	2017 rok
Cel 1: Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych	1.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych i innych podmiotów w obszarze profilaktyki narkomanii, rodzinnej oraz na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	Liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze profilaktyki narkomanii	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Organizacje Pozarządowe	Samorząd Województwa: W 2017 roku do Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej wpłynęły 23 oferty konkursowe w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom oraz 5 ofert w obszarze rozwoju ośrodków leczenia uzależnień. Realizacja zadania publicznego pn. „Bezpieczna sieć – konkurs profilaktyczny dla uczniów szkół podstawowych” adresowanego do uczniów klas IV-VI wszystkich szkół podstawowych z terenu Małopolski. Powiaty: 6 Gminy: 144
		Liczba projektów realizowanych w ramach konkursów grantowych		Samorząd Województwa: 13 Powiaty: 3 Gminy: 76
		Liczba pozostałych projektów realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi		Powiaty: 3 Gminy: 34
		Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na projekty realizowane przez organizacje pozarządowe		Samorząd Województwa: Na konkurs ofert w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom przeznaczono łącznie 180 000 zł, zaś na konkurs ofert w obszarze rozwój ośrodków leczenia uzależnień przeznaczono kwotę 400 000 zł. (wydatkowano 245 606 zł). Na zadanie publiczne pn. „Bezpieczna sieć – konkurs profilaktyczny dla uczniów szkół podstawowych” przekazano dotację w wysokości 7 000 zł oraz nagrody rzeczowe dla laureatów konkursu o wartości 2 730,60 zł. Powiaty: 49 200 zł Gminy: 2 653 752,47 zł
	1.2. Prowadzenie i inicjowanie edukacyjnych kampanii społecznych w obszarze przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz zapobiegania zachowaniom ryzykownym w obszarze zakażenia wirusem HIV	Liczba zorganizowanych /wspieranych kampanii	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Organizacje Pozarządowe, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ROPS, Kuratorium Oświaty, Zespół do spraw realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS w Województwie	Samorząd Województwa: 2 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1 Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie: 10 Zespół ds. realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS w Województwie Małopolskim: 2 spotkania Powiaty: 1 Gminy: 62
		Liczba rozdyskutowanych materiałów		Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 300 sztuk Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie: 237 644 sztuk oraz gadżetów kampanijnych. Powiaty: 224 Gminy: 37 940
		Liczba informacji w środkach		Samorząd Województwa: Na bieżąco zamieszczano informacje nt. wydarzeń/

Cel	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	2017 rok
		masowego przekazu	Małopolskim	kampanii/akcji profilaktycznych odbywających się na terenie województwa małopolskiego na stronach internetowych: www.profilaktykawmalopolsce.pl www.malopolska.pl oraz na profilu Facebook Zdrowie w Małopolsce. Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 4 Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie: 14 Powiaty: 6 Gminy: 58
	1.3. Wspieranie programów oraz działań w obszarze profilaktyki narkomanii skierowanych do dzieci, młodzieży, studentów oraz rodziców i opiekunów	Liczba zorganizowanych/ wspieranych programów	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Organizacje Pozarządowe, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty, Policja	Samorząd Województwa: 2 (Program Przeciwdziałania Młodzieżowej Patologii Społecznej, Fred Goes Net). Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1 Policja: 127 Powiaty: 172 Gminy: 599
Liczba rozdyskutowanych materiałów		Samorząd Województwa: 60 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 600 Policja: 1 651 Powiaty: 1 048 Gminy: 23 716		
Liczba informacji w środkach masowego przekazu		Samorząd Województwa: strony internetowe województwa. Policja: 47 Powiaty: 19 Gminy: 73		
	1.4. Wspieranie rozwoju punktów konsultacyjno-diagnostycznych prowadzących bezpłatnie działania profilaktyczne oraz anonimowo badania na obecność wirusa HIV	Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na działalność punktów konsultacyjnych	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne	Samorząd Województwa: 10 300 zł Gminy: 202 630,27 zł
Liczba punktów (PKD)		Samorząd Województwa: 3 PKD oraz 1 mobilny w Tarnowie Gminy: 17		
Liczba osób, które wykonały anonimowo badania na obecność wirusa HIV		Samorząd Województwa: W Krakowie w 2017 roku w Punkcie Konsultacyjno-Diagnostycznym przy ul. Kopernika 19 przyjęto 2 269 osób, wykonano 2 225 testów i przeprowadzono 44 rozmowy bez testu. Wykryto 37 zakażeń wirusem HIV. W Tarnowie udzielono łącznie 118 porad, w tym 72 porady w mobilnym punkcie testowania. Nie wykryto nowych zakażeń wirusem HIV.		
	1.5. Diagnozowanie problemów i zjawisk społecznych istotnych w obszarze używania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz zagrożeń zakażeniem wirusem HIV	Liczba zrealizowanych lokalnych diagnoz	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, ROPS, Organizacje Pozarządowe	Samorząd Województwa: Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego działające w strukturach UMWM w Departamencie Polityki Regionalnej corocznie rozpoznaje zapotrzebowania na realizację badań w obszarze ochrony zdrowia. Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1 Powiaty: 2 Gminy: 25
Liczba opracowanych analiz/diagnoz		Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 2 Powiaty: 4 Gminy: 26		

Cel	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	2017 rok	
	1.6. Gromadzenie i udostępnianie informacji na temat programów profilaktyki narkomanii – bank dobrych praktyk- rozwijanie strony internetowej Województwa Małopolskiego dotyczącej profilaktyki	Liczba informacji zgromadzonej na stronie internetowej	Samorząd Województwa, Organizacje Pozarządowe	Samorząd Województwa: ok. 25	
		Liczba osób, które odwiedziły stronę internetową dotyczącą profilaktyki		Samorząd Województwa: - www.profilaktykawmalopolsce.pl – 99 073	
	1.7. Opracowywanie i udostępnianie materiałów edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii	Liczba opracowanych materiałów	Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Policja, Stacje Sanitarne-Epidemiologiczne, Organizacje Pozarządowe	Policja: 1 Wojewódzka Stacja Sanitarne-Epidemiologiczna w Krakowie: 1 Powiatowe Stacje Sanitarne-Epidemiologiczne: 5	
		Liczba rozdyskrebowanych materiałów		Policja: 9 640 Wojewódzka Stacja Sanitarne-Epidemiologiczna w Krakowie: 1 000 sztuk Powiatowe Stacje Sanitarne-Epidemiologiczne: 37 174	
		Liczba i wykaz podmiotów, które otrzymały materiały		Policja: 41 Wojewódzka Stacja Sanitarne-Epidemiologiczna w Krakowie: 19 PSSE Powiatowe Stacje Sanitarne-Epidemiologiczne: 577	
	1.8. Współpraca z mediami w zakresie upowszechniania wiedzy na temat narkomanii i związanych z nią problemów	Liczba zrealizowanych projektów przy współudziale mediów	Samorząd Województwa, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe	Samorząd Województwa: 1 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1 Gminy: 5	
		Wykaz mediów, z którymi nawiązano współpracę		Samorząd Województwa: Firma Ars Media sp. z o.o., MPK Kraków, Małopolskie Koleje, Małopolska Sieć Kin Cyfrowych. Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: Radio Kraków, wywiady dla 3 stacji radiowych. Gminy: 17	
		Liczba konferencji prasowych		Gminy: 4	
	Cel 2: Rozwój systemu pomocy osobom uzależnionym od narkotyków, zachowań behawioralnych oraz ich rodzinom	2.1. Rozwijanie oferty szkoleniowej Małopolskiego Ośrodka Szkolenia Terapeutów Uzależnień (MOSTU), skierowanej do osób profesjonalnie pomagającym pacjentom uzależnionym i członkom ich rodzin w zakresie uzależnienia od środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych	Liczba zrealizowanych szkoleń	WOTUW, specjaliści/eksperti w dziedzinie uzależnienia od narkotyków	WOTUW: 3 (w ramach Studium Psychoterapii Uzależnień)
			Liczba uczestników szkoleń		WOTUW: 26
Liczba opracowanych i opublikowanych materiałów edukacyjnych			WOTUW: Materiały edukacyjne otrzymywali uczestnicy szkolenia.		
2.2. Rozwój placówek leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych: stacjonarnych i ambulatoryjnych dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży (w tym z problemem uzależnień behawioralnych).		Liczba placówek stacjonarnych i ambulatoryjnych spełniających standardy techniczne określone w Rozporządzeniu MZ z dnia 26.06.2012 roku w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.	Samorząd Województwa, WOTUW, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Organizacje Pozarządowe	WOTUW: Placówki stacjonarne leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych- 2, Oddział leczenia zespołów abstynencyjnych po substancjach psychoaktywnych- 2, Poradnie leczenia uzależnień- 40, Poradnie terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol – 11, Dzienny oddział terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych – 2, Poradnie terapii uzależnień od alkoholu dla dzieci i młodzieży – 2, ośrodki leczenia uzależnień bliżej niescharakteryzowanych – 2, inne placówki pomocowe- 7. Powiaty: 7 Gminy: 1	

Cel	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	2017 rok
		Średni czas oczekiwania na przyjęcie w placówkach ambulatoryjnego i stacjonarnego leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych		Samorząd Województwa: Średni czas oczekiwania wynosi około 7 dni, brak kolejek w opiece dziennej jak i całodobowej w przypadkach pilnych. WOTUW: Placówki ambulatoryjne: na bieżąco, w wyjątkowych sytuacjach do 1 miesiąca, Placówki stacjonarne: maksymalnie do 1 miesiąca. Powiaty: Pacjenci są konsultowani na bieżąco. Gminy: Czas oczekiwania jest różny w części placówek pacjenci przyjmowani są na bieżąco w niektórych czas oczekiwania wynosi około 7 dni.
		Liczba placówek stacjonarnych i ambulatoryjnych		WOTUW: - Poradnie terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol – 2, Oddział detoksykacji - 2, Oddział stacjonarny - 2, Poradnie leczenia uzależnień- 40 Powiaty: 3 Gminy: 1
		Liczba placówek dla dzieci i młodzieży		WOTUW: Poradnie terapii uzależnień od alkoholu dla dzieci i młodzieży - 2 Powiaty: 2 Gminy: 2
		Liczba placówek, które otrzymały wsparcie merytoryczne i finansowe		Samorząd Województwa: 2 WOTUW: 1 (Szpital Uniwersytecki w Krakowie, Poradnia Leczenia Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych dla Dzieci i Młodzieży Ul. Śniadeckich 3 31-501 Kraków – wsparcie merytoryczne w formie superwizji i zaproszeń do udziału w szkoleniach) Powiaty: 3 Gminy: 4
	2.3. Poprawa bazy lokalowej ośrodków leczenia i pobytu osób uzależnionych od środków psychoaktywnych bądź budowa nowego ośrodka (przy wykorzystaniu różnych źródeł finansowania)	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na dofinansowanie poprawy stanu bazy lokalowej ośrodków leczenia i pobytu osób uzależnionych	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Organizacje Pozarządowe WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	Samorząd Województwa: 245 606 zł Gminy: 13 599,94 zł
		Liczba placówek, które otrzymały wsparcie finansowe i merytoryczne i/lub liczba nowych ośrodków		Samorząd Województwa: 3 Gminy: 4 Organizacje Pozarządowe: 2
		Liczba placówek, które spełniają standardy dotyczące warunków pobytu i leczenia osób uzależnionych		Samorząd Województwa: 46 WOTUW: Poradnie terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol – 2, Oddział detoksykacji - 2, Oddział stacjonarny - 2, Poradnie leczenia uzależnień- 40 Gminy: 2
	2.4. Wspieranie programów pomocy terapeutycznej oraz redukcji szkód dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym zakażonych wirusem HIV, HBV i/lub HCV	Liczba programów	Samorząd Województwa, WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	Samorząd Województwa: 2 WOTUW: 1
		Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na wspieranie programów pomocy		Samorząd Województwa: 37 676 zł WOTUW: 1 800 zł
	2.5. Wspieranie różnych form programów leczenia substytucyjnego	Liczba programów	Samorząd Województwa, WOTUW, Ekspert Wojewódzki	Samorząd Województwa: 2 (na terenie województwa istnieją 2 placówki oferujące program leczenia substytucyjnego).

Cel	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	2017 rok
		Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na wspieranie programów pomocy	ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	Samorząd Województwa: Nie przeznaczono środków finansowych na wspieranie programów pomocy.
	2.6. Wspieranie rozwoju i modernizacji bazy ośrodków prowadzących postrehabilitację oraz reintegrację społeczną, zawodową osób w trakcie i po zakończeniu terapii	Liczba ośrodków, które otrzymały wsparcie finansowe	Samorząd Województwa, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 5 Gminy: 1
		Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na wspieranie ośrodków		Nie przeznaczono środków finansowych na wspieranie rozwoju i modernizacji bazy ośrodków prowadzących postrehabilitację oraz reintegrację społeczną, zawodową osób w trakcie i po zakończeniu terapii
	2.7. Prowadzenie szkoleń z zakresu problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych w tym wpływu na funkcjonowanie bliskich oraz ryzykiem zakażenia wirusem HIV w szczególności dla lekarzy POZ, lekarzy specjalistów medycyny rodzinnej	Liczba przeprowadzonych szkoleń	WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Placówki Leczenia Uzależnień, Organizacje Pozarządowe	Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 5 Placówki Leczenia Uzależnień: 24
		Liczba uczestników szkoleń		Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 402 Placówki Leczenia Uzależnień: 2 030
		Liczba rozdyskutowanych materiałów edukacyjnych		-
	2.8. Szkolenie osób o zawodach niemedyceńskich mających kontakt z osobami stosującymi substancje psychoaktywne w zakresie podejmowania właściwych interwencji	Liczba przeprowadzonych szkoleń	WOTUW, Izby Lekarskie i Pielęgniarskie, Kolegium Lekarzy Rodzinnych, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Organizacje Pozarządowe	Powiaty: 3 Gminy: 229 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej: 2 (szkolenia dla kadry placówek wsparcia dziennego nt. uzależnień behawioralnych oraz od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży)
		Liczba uczestników szkoleń		Powiaty: 72 Gminy: 1 119
		Liczba rozdyskutowanych materiałów edukacyjnych		Powiaty: 14 Gminy: 2 494
Cel 3: Rozwój oraz wzmocnienie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych	3.1. Organizacja konferencji i seminariów poświęconych zdobywaniu nowej wiedzy i wymianie doświadczeń	Liczba zorganizowanych konferencji i seminariów	WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Placówki Leczenia Uzależnień, Organizacje Pozarządowe, Kuratorium Oświaty	Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 6
		Liczba uczestników konferencji i seminariów		Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 320
	3.2. Rozwijanie i inicjowanie współpracy międzyregionalnej i zagranicznej celem wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w rozwiązywaniu problemów narkotykowych	Liczba inicjatyw partnerskich krajowych i zagranicznych	WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Policja	Policja: 3 Powiaty: 1 Gminy: 2
		Liczba partnerów krajowych i zagranicznych		Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 14 Policja: 4 Powiaty: 1 Gminy: 6
		Liczba wizyt studyjnych i staży		Policja: 14 Powiaty: 1 Gminy: 2

Cel	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	2017 rok
		Liczba wspólnie realizowanych projektów		Policja: 2 Powiaty: 1 Gminy: 2
	3.3. Monitorowanie i prowadzenie badań i szacunków liczby osób uzależnionych, eksperymentujących z narkotykami i użytkowników problemowych oraz zjawiska uzależnień behawioralnych	Liczba badań i szacunków	WOTUW, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, Samorządy Gminne, Samorządy Powiatowe, Policja	Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: bieżące monitorowanie i udział w szkoleniach i konferencjach (3 spotkania z KBPN) Policja: 3 Powiaty: 2 Gminy: 9
	3.4. Wspieranie i udzielanie pomocy samorządom gminnym w realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z narkomanią	Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych dla samorządów gminnych	Samorząd Województwa, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	Samorząd Województwa: 30 967,33 zł Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: z dotacji dla Eksperta.
		Liczba konferencji, seminariów i szkoleń organizowanych dla pełnomocników ds. uzależnień samorządów gminnych		Samorząd Województwa: 2 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 1
	3.5. Wspieranie samorządów powiatowych w realizacji zadań z obszaru promocji zdrowia i profilaktyki uzależnień	Wysokość nakładów finansowych przeznaczonych dla samorządów powiatowych	Samorząd Województwa	Samorząd Województwa: Nie przeznaczono środków finansowych dla samorządów powiatowych.
		Liczba projektów zrealizowanych dla powiatów		Samorząd Województwa: Nie realizowano projektów dla samorządów powiatowych.
	3.6. Rozwijanie platformy współpracy pomiędzy instytucjami celem rozwijania systemu informacji o narkotykach i narkomanii	Liczba konferencji i seminariów	Samorząd Województwa, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego	Samorząd Województwa: 2 Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 2.
		Liczba uczestników konferencji i seminariów		Samorząd Województwa: uczestniczył w spotkaniach jako jeden z przedstawicieli platformy, łącznie 45 osób Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego: 45
		Liczba instytucji biorących udział w konferencjach i seminariach		Samorząd Województwa: 6 (Ministerstwo Zdrowia, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Regionalna Izba Obrachunkowa, Stowarzyszenie MONAR, Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego)
	3.7. Rozwijanie i wspieranie działań Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego w realizacji zadań statutowych - zarządzanie i koordynacja Programu	Nakłady finansowe na koordynację i realizację Programu	Samorząd Województwa	Samorząd Województwa: 110 000 zł
		Liczba oraz zakres zrealizowanych zadań		Samorząd Województwa: Szczegółowe sprawozdanie z działalności Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego za rok 2017 stanowi załącznik nr 2 do raportu.

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM na podstawie przesłanych danych z poszczególnych instytucji.

Załącznik nr 2. Sprawozdanie z realizacji zadań w roku 2017 przez Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego

Ekspert Wojewódzki do Spraw Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ EKSPERTA WOJEWÓDZKIEGO DS. INFORMACJI O NARKOTYKACH I NARKOMANII WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIGO W ROKU 2017

Do zadań Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii, realizowanych na terenie Małopolski ze środków określonych w budżecie samorządu województwa, należy:

1. Zbieranie, gromadzenie, wymiana informacji i dokumentacji w zakresie przeciwdziałania narkomanii, objętych badaniami statystycznymi statystyki publicznej, oraz opracowywanie i przetwarzanie zebranych danych.
2. Prowadzenie i inicjowanie badań dotyczących problemów narkotyków i narkomanii oraz opracowywanie i udostępnianie ich wyników.
3. Gromadzenie, przechowywanie i udostępnianie baz danych dotyczących narkotyków i narkomanii.
4. Formułowanie wniosków sprzyjających kształtowaniu adekwatnej do sytuacji strategii reagowania na problem narkomanii.
5. Gromadzenie i udostępnianie publikacji na temat narkotyków i narkomanii.
6. Gromadzenie i analiza informacji dotyczących nowo pojawiających się trendów w używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych i środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Zadania z zakresu monitorowania problemów narkotykowych w Małopolsce zawarte są w Małopolskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020, a zwłaszcza w celu operacyjnym nr 3, który brzmi: **Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych** oraz w zadaniach Programu, tj.:

Zadanie 1.2 Prowadzenie i inicjowanie edukacyjnych kampanii społecznych w obszarze przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz zapobiegania zachowaniom ryzykownym w obszarze zakażenia wirusem HIV.

Zadanie 1.3 Wspieranie programów oraz działań w obszarze profilaktyki narkomanii skierowanych do dzieci, młodzieży, studentów oraz rodziców i opiekunów.

Zadanie 1.5 Diagnozowanie problemów i zjawisk społecznych istotnych w obszarze używania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz zagrożeń zakażeniem wirusem HIV.

Zadanie 1.7 Opracowywanie i udostępnianie materiałów edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii.

Zadanie 1.8 Współpraca z mediami w zakresie upowszechniania wiedzy na temat narkomanii i związanych z nią problemów.

Zadanie 2.3 Poprawa bazy lokalowej ośrodków leczenia i pobytu osób uzależnionych od środków psychoaktywnych bądź budowa nowego ośrodka (przy wykorzystaniu różnych źródeł finansowania).

Zadanie 2.4 Wspieranie programów pomocy terapeutycznej oraz redukcji szkód dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym zakażonych wirusem HIV, HBV i/lub HCV.

Zadanie 2.5 Wspieranie różnych form programów leczenia substytucyjnego.

Zadanie 2.6 Wspieranie rozwoju i modernizacji bazy ośrodków prowadzących postrehabilitację oraz reintegrację społeczną, zawodową osób w trakcie i po zakończeniu terapii.

Zadanie 2.7 Prowadzenie szkoleń z zakresu problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych w tym wpływu na funkcjonowanie bliskich oraz ryzykiem zakażenia wirusem HIV w szczególności dla lekarzy POZ, lekarzy specjalistów medycyny rodzinnej.

Zadanie 3.1 Organizacja konferencji i seminariów poświęconych zdobywaniu nowej wiedzy i wymianie doświadczeń.

Zadanie 3.2 Rozwijanie i inicjowanie współpracy międzyregionalnej i zagranicznej celem wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w rozwiązywaniu problemów narkotykowych.

Zadanie 3.3 Monitorowanie i prowadzenie badań i szacunków liczby osób uzależnionych, eksperymentujących z narkotykami i użytkowników problemowych oraz zjawiska uzależnień behawioralnych.

Zadanie 3.4 Wspieranie i udzielanie pomocy samorządom gminnym w realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z narkomanią.

Zadanie 3.6 Rozwijanie platformy współpracy pomiędzy instytucjami celem rozwijania systemu informacji o narkotykach i narkomanii.

Szczegółowy zakres zadań realizowanych przez Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego w roku 2017

Cel operacyjny	Nazwa zadania
<p>Cel 1. Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych.</p>	<p>Zadanie 1.2 Prowadzenie i inicjowanie edukacyjnych kampanii społecznych w obszarze przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz zapobiegania zachowaniom ryzykownym w obszarze zakażenia wirusem HIV.</p> <p>Zadanie 1.3 Wspieranie programów oraz działań w obszarze profilaktyki narkomanii skierowanych do dzieci, młodzieży, studentów oraz rodziców i opiekunów.</p> <p>Zadanie 1.7 Opracowywanie i udostępnianie materiałów edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii.</p> <p>Zadanie 1.8 Współpraca z mediami w zakresie upowszechniania wiedzy na temat narkomanii i związanych z nim problemów</p>

1. Udział w uroczystym spotkaniu podsumowującym konkurs „**Antydopalacze**” na utwór muzyczny (tekst i wykonanie) promujący zdrowy styl życia. Organizatorem konkursu była Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie. Uczestnikami spotkania byli laureaci konkursu. Wydarzenie było zakończeniem kampanii „Wolni od Narkotyków – Kreatywni w Życiu, Dopal dopalaczom” (19.06.2017r.):
 - przekazanie nagród (gra profilaktyczna) dla szkół uczestniczących w konkursie.

2. Współpraca z realizatorami Programu Wczesnej Interwencji FRED GOES NET, tj.: Centrum Profilaktyki i Edukacji Społecznej Parasol oraz Poradni Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień MONAR – finansowanie 1/4 kosztów realizacji programu w województwie w wysokości 10 000 zł (pozostałe koszty w wysokości 30 000 zł zabezpieczyło Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii):

W ramach finansowania programu ze środków wojewódzkich zrealizowano :

- 48 godzin konsultacji indywidualnych z potencjalnymi uczestnikami programu (45 osób);
- do udziału w programie zakwalifikowano 36 osób;
- 9 osób zostało zdiagnozowane jako uzależnione i przekierowano je do instytucji zajmujących się terapią uzależnień;
- przeprowadzono 4 grupy warsztatowe (36 godzin warsztatów);
- program ukończyło i otrzymało certyfikaty 30 osób.

W programie FRED GOES NET (całość programu) :

- uczestniczyło 125 osób;
- 18 osób zostało przekierowanych do specjalistycznych programów terapeutycznych;
- 14 osób nie zgłosiło się na warsztaty pomimo zakwalifikowania i rekomendacji do udziału w nich;
- przeprowadzono 144 godziny konsultacji z uczestnikami oraz opiekunami;
- 181,5 godziny poświęcono na nawiązywanie kontaktu z instytucjami pośredniczącymi w kontakcie beneficjentów z programem FRED GOES NET.

3. Ekspert Wojewódzki rozdystrybuował:

- ulotki informacyjne dotyczące programu FRED GOES NET w ilości 600 szt.;
- notesy z ulotką 300 szt.

4. Współorganizacja i współfinansowanie z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Krakowie konferencji „Jak prowadzić profilaktykę zakażeń HIV i innych chorób przenoszonych drogą płciową” – (22.11.2017r.). Konferencja była skierowana do pedagogów, nauczycieli i dyrektorów szkół województwa małopolskiego.

- liczba uczestników 200

5. Udział w programie Radia Kraków – „Pierwszy Krok” poświęconej diagnozie problemów narkotykowych w Małopolsce
6. Udzielenie wywiadu 3 stacjom radiowym podczas konferencji dla grup zawodowych.

Cel 1. Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych.

Zadanie 1.2 Prowadzenie i inicjowanie edukacyjnych kampanii społecznych w obszarze przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz zapobiegania zachowaniom ryzykownym w obszarze zakażenia wirusem HIV

Zadanie 1.3 Wspieranie programów oraz działań w obszarze profilaktyki narkomanii skierowanych do dzieci, młodzieży, studentów oraz rodziców i opiekunów.

Zadanie 1.4 Wspieranie rozwoju punktów konsultacyjno-diagnostycznych prowadzących bezpłatnie działania profilaktyczne oraz anonimowo badania na obecność wirusa HIV.

W 2017 roku w województwie małopolskim funkcjonowały 3 Punkty Konsultacyjno-Diagnostyczne bezpłatnego, anonimowego testowania w kierunku zakażenia wirusem HIV. Koszty testów i doradztwa 2 punktów w Krakowie pokrywało Krajowe Centrum ds. AIDS. Działania punktu w Tarnowie od czerwca do grudnia 2017 roku w zakresie doradztwa i działań profilaktycznych dofinansowane zostały ze środków pozostających w dyspozycji Eksperta.

- Konsultacje doradców w PKD. Tarnów (VI-XII) – 10 osób wykonało test, udzielono 118 porad, w tym 14 kobiet we wczesnej ciąży (część w ramach mobilnego punktu podczas szkoleń).
20.09.2017r. – **Warsztaty dobrych praktyk profilaktycznych** (zachowania ryzykowne ich związek z zagrożeniem zakażenia wirusem HIV, środki psychoaktywne i ich wpływ na zachowania ryzykowne). Uczestnicy: pracownicy socjalni, pedagodzy pracujący w środowiskach zagrożonych demoralizacją, używających środków psychoaktywnych. Liczba uczestników: 16.
- 20.09.2017r. – **Wykłady i warsztaty dla Funkcjonariuszy Straży Miejskiej w Tarnowie** (zachowania ryzykowne, pierwsza pomoc i postępowanie z osobami pod wpływem środków psychoaktywnych – również alkoholu, drogi zakażenia, fakty i mity, kontakt z osobami zakażonymi). Uczestnicy: przedstawiciele Straży Miejskiej w Tarnowie. Liczba uczestników: 16.
- Październik 2017 roku, Wykłady i warsztaty: **Profilaktyka zakażeń wirusem HIV** (drogi zakażenia,

fakty i mity, kontakt z osobami zakażonymi, zachowania ryzykowne, ryzyko związane z wykonywaniem tatuaży, kontakt z krwią o nieznanym statusie serologicznym – w warsztatach odpowiedzi na pytania nurtujące uczestników). Uczestnicy: kadra pedagogiczna i podopieczni Ochotniczego Hufca Pracy w Niepołomicach. Liczba uczestników: 120 (6 grup warsztatowych).

- 06.12.2017 r. **Konferencja i Warsztaty we współpracy z Międzysiedlowym Centrum Aktywności Senioralnej w Tarnowie w odpowiedzi na Kampanię Krajowego Centrum ds. AIDS skierowanej do seniorów** (drogi zakażenia, fakty i mity, kontakt z osobami zakażonymi, zachowania ryzykowne w tym zachowania seksualne, ryzyko związane z wykonywaniem tatuaży, kontakt z krwią o nieznanym statusie serologicznym – w warsztatach odpowiedzi na pytania nurtujące uczestników). Uczestnicy: osoby 50+. Liczba uczestników: 50 osób.

Cel 1. Wspieranie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych.

Zadanie 1.5 Diagnozowanie problemów i zjawisk społecznych istotnych w obszarze używania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz zagrożeń zakażeniem wirusem HIV.

1. Raport „Zgłoszenia podejrzeń zatruc nowymi substancjami psychoaktywnymi na terenie województwa małopolskiego w 2016 roku”.
2. Raport – sytuacja w Małopolsce w 2016 roku.

Cel 3. Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.

Zadanie 3.1 Organizacja konferencji i seminariów poświęconych zdobywaniu nowej wiedzy i wymianie doświadczeń.
Zadanie 3.4 Wspieranie i udzielanie pomocy samorządom gminnym w realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z narkomanią.
Zadanie 3.6 Rozwijanie platformy współpracy pomiędzy instytucjami celem rozwijania systemu informacji o narkotykach i narkomanii.

1. Przygotowanie i moderowanie spotkań Międzyinstytucjonalnej Platformy Współpracy:
 - 24-25.08.2017r. Cel spotkania – przygotowanie programów konferencji szkoleniowych dla grup zawodowych mających kontakt z osobami problemowo używającymi substancji psychoaktywnych. Liczba uczestników – 21
 - Moderowanie spotkania Międzyinstytucjonalnej Platformy Współpracy w dniach 7-8.12.2017r. Cel spotkania: podsumowanie wspólnych działań, przygotowanie rekomendacji do działań na kolejne lata. Liczba uczestników – 24.

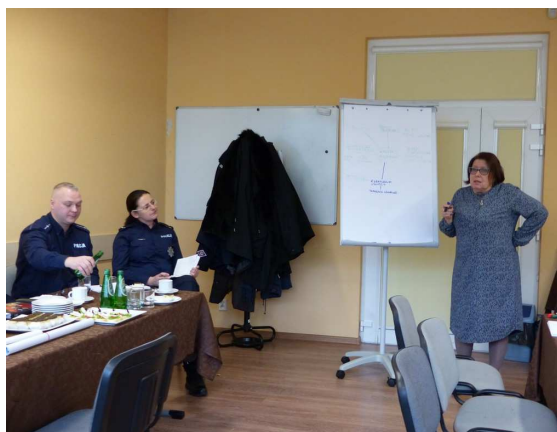
2. Organizacja i prowadzenie 3 konferencji szkoleniowych w obszarze pracy z osobami problemowo używającymi substancji psychoaktywnych dla 3 grup zawodowych:

- Kuratorskich Służb Sądowych w dniu 6.X.2017r.,
- Służb Mundurowych (Policja, Służby Więzienne, Straż Graniczna , Służby Celne w dniu 3.XI.2017r.,
- Pracowników socjalnych w dniu 6.XI.2017r.,
- Łączna liczba uczestników 300 osób.
- Każda z konferencji była merytorycznie dostosowana do potrzeb danej grupy zawodowej.

3. Współorganizacja i poprowadzenie seminarium we współpracy z Miejskim Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie:

- Temat: Doskonalenie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na poziomie lokalnym (grudzień 2017r.). Liczba uczestników: 20

4. Organizacja szkolenia warsztatowego w dniach 4-5.12.2017r. **Dialog motywujący** dla przedstawicieli Gmin: Liczba uczestników: 30 uczestników + 2 prowadzących.

5. Współorganizacja z Departamentem Zdrowia i Polityki Społecznej 2 - dniowej Narady Pełnomocników Gminnych ds. Uzależnień powołanych przez Wójtów (Burmistrzów, Prezydentów Miast) z terenu Województwa Małopolskiego w dn.26-27.10.2017r.:

- opracowanie programu merytorycznego obejmującego wykłady i warsztaty:
 - ✓ Standardy jakości w profilaktyce – w co warto inwestować,
 - ✓ Konstruowanie lokalnych programów przeciwdziałania narkomanii,
 - ✓ Sprawozdawczość w ramach monitoringu – najczęściej popełniane błędy,
 - ✓ Czym są Nowe Substancje Psychoaktywne – charakterystyka użytkowników,
 - ✓ Dlaczego ludzie sięgają po Nowe Substancje Psychoaktywne”,
 - ✓ Czym jest Redukcja Szkód – dlaczego jest potrzebna?.
- przedstawienie Raportu z badań – Oszacowanie liczby problemowych użytkowników narkotyków w Małopolsce,
- moderowanie narady,
- dystrybucja pozyskanych materiałów: Praca zbiorowa Monitorowanie problemu narkotyków i narkomani oraz przeciwdziałanie narkotykom i dopalaczom, Europejski Raport ECMNN 2017- Tendencje i Osiągnięcia, Standardy w profilaktyce,
- liczba uczestników 60 osób.

Cel 2. Rozwój systemu pomocy osobom uzależnionym od narkotyków, zachowań behawioralnych oraz ich rodzinom

Zadanie 2.4 Wspieranie programów pomocy terapeutycznej oraz redukcji szkód dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym zakażonych wirusem HIV, HBV i/lub HCV.
Zadanie 2.6 Wspieranie rozwoju i modernizacji bazy ośrodków prowadzących postrehabilitację oraz reintegrację społeczną, zawodową osób w trakcie i po zakończeniu terapii.

1. Udział w otwarciu punktu DROP – IN.
2. Rekomendacje dla programów i realizatorów programów przystępujących do konkursów grantowych.
3. Uruchomienie spotkań i dyskusji z przedstawicielami Zarządu Stowarzyszenia MONAR w sprawie potrzeb placówek MONAR działających w Małopolsce.

Cel 3. Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.

Zadanie 3.3 Monitorowanie i prowadzenie badań i szacunków liczby osób uzależnionych, eksperymentujących z narkotykami i użytkowników problemowych oraz zjawiska uzależnień behawioralnych.

1. Agregacja danych z realizacji gminnych programów przeciwdziałania narkomanii: zbieranie danych do

<p>opracowania raportu wojewódzkiego na temat sytuacji narkotykowej w Małopolsce (150 gmin przesało sprawozdania).</p> <p>2. Opracowanie danych i przesłanie do Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii.</p> <p>3. Udział w konferencjach organizowanych przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomani:</p> <ul style="list-style-type: none"> • XIII spotkanie Programów Redukcji Szkód 5-6.09.2017 r., Falent, • Nowe substancje psychoaktywne – wyzwanie dla monitorowania, badań i polityki w Warszawie w dniach 18-19.09.2017r. • Monitorowanie oraz przeciwdziałanie narkomanii na poziomie lokalnym w dniach 9-10.11.2017r. w Warszawie. 	
<p>Cel 3. Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.</p>	<p>Zadanie 3.6 Rozwijanie platformy współpracy pomiędzy instytucjami celem rozwijania systemu informacji o narkotykach i narkomanii.</p>
<p>Bieżąca współpraca z instytucjami w celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozyskiwania danych. • Współpracy przy organizacji konferencji oraz planowania działań, dzielenia się wiedzą, konsultowania i omawiania potrzeb środowiskowych w zakresie przeciwdziałania narkomanii. • Rekomendowania wniosków dotyczących kształtowania polityki przeciwdziałania narkomanii w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów narkotykowych. • Tworzenia sieci współpracy międzyinstytucjonalnej. <p>Efekty działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uaktualnienie wiedzy na temat sytuacji związanej z rynkiem narkotykowym, problemami oraz osiągnięciami w zakresie realizacji zadań Małopolskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020. • Organizacja wspólnych konferencji i szkoleń przekładających się na działania profilaktyczne, kształtowania świadomości społecznej i wypracowywania postaw społecznych sprzyjających prozdrowotnemu stylowi życia wśród mieszkańców Małopolski. • Wypracowanie rekomendacji do kształtowania polityki przeciwdziałania problemom związanym z substancjami psychoaktywnymi • Poszerzenie zakresu wsparcia dla programów wczesnej interwencji (FRED). • Poszerzenie zakresu wsparcia dla programów redukcji szkód (DROP-IN). 	
<p>Cel 3. Rozwój oraz wzmacnianie współpracy z instytucjami oraz osobami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.</p>	<p>Zadanie 3.7 Rozwijanie i wspieranie Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego w realizacji zadań statutowych – zarządzanie i koordynacja Programu.</p>
<p>1. Współpraca z Departamentem Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pełnienie dyżurów Ekspertkich w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego. • Udział w posiedzeniu Sejmiku Województwa Małopolskiego. • Udział w spotkaniach Małopolskiej Rady ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom. • Udział w pracach Komisji Konkursowej z głosem doradczym w sprawie ustalenia listy ofert rekomendowanych do dotacji w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie rozwoju ośrodków leczenia uzależnień w 2016 roku. • Współpraca przy opracowaniu Raportu za rok 2016 z realizacji Małopolskiego Programu 	

Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020.

- Planowanie działań bieżących.
 - Współpraca przy tworzeniu koncepcji spotów skierowanych do młodzieży oraz rodziców.
 - Udział w spotkaniach z przedstawicielami Departamentu Zdrowia i Polityki Społecznej UMWM.
 - Zainicjowanie spotkania z Przewodniczącą Stowarzyszenia MONAR celem omówienia potrzeb placówek Stowarzyszenia w Małopolsce.
2. Współpraca z Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnień i Współzależnienia oraz Szpitalem Specjalistycznym im. dr Józefa Babińskiego – obsługa administracyjno-biurowa, bieżące działania:
- Współpraca w zakresie działania Międzyinstytucjonalnej Platformy Współpracy.
 - Udział w spotkaniu Kierowników placówek leczenia uzależnień i dystrybucja materiałów.

Rekomendacje Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego oraz uczestników spotkań Międzyinstytucjonalnej Platformy Współpracy:

- Uwzględnienie w polityce województwa utworzenia stacjonarnego ośrodka leczenia uzależnień dla dzieci i młodzieży z programem pracy systemowej z rodziną.
- Dalsze wspieranie programów redukcji szkód, projekty wspierane przez Województwo Małopolskie spełniają standardy europejskiej polityki narkotykowej i sytuują Małopolskę w czołówce realizatorów tych programów w Polsce.
- Kontynuacja szkoleń na temat Nowych Środków Psychoaktywnych dla różnych grup zawodowych – przygotowanie do pracy z użytkownikami (policja, kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni, terapeuci).
- Szkolenie terapeutów uzależnień w celu odpowiedniego przygotowania do edukacji pacjentów w zakresie profilaktyki HIV/AIDS w ramach prowadzonej terapii uzależnień.
- Opracowanie mapy uprawnień instytucji (kompetencje prawne) działających w obszarze problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi.
- Dalsza edukacja populacji dorosłych mieszkańców Małopolski w zakresie profilaktyki HIV/AIDS, ryzykownych zachowań seksualnych, zmiany postaw wobec substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu z naciskiem na kampanię skierowaną do studentów i seniorów (grupa 50+).
- Kontynuacja dotychczasowych działań w zakresie wspierania placówek leczenia uzależnień, tematów konkursów grantowych.
- Współpraca z NGO w zakresie szkolenia pracowników wymiaru sprawiedliwości (art. 62a i jego zastosowanie).
- Działania w sprawie zwiększenia wpływu NGO, pracowników lecznictwa i innych na politykę narkotykową – czas przeznaczony na konsultacje społeczne planowanych zmian jest zbyt krótki.
- Edukacja skierowana do jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wykorzystania środków z tzw. "korkowego" na działania profilaktyczne, lecznicze oraz edukacyjne o sprawdzonej skuteczności.

Załącznik nr 3 Zasoby instytucjonalne w województwie małopolskim w 2017 roku w zakresie leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych.

W województwie małopolskim jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, województwo) ściśle współpracują z instytucjami, powołanymi by wspomagać realizację zadań związanych z profilaktyką i przeciwdziałaniem uzależnieniom od środków psychoaktywnych. Na szczeblu wojewódzkim funkcjonują między innymi następujące jednostki: Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Krakowie, Wydział Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krakowie, placówki leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych, sądy, prokuratury okręgowe i prokuratury rejonowe. W powiatach na terenie województwa działają między innymi Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Natomiast gminy powołują Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocników oraz Koordynatorów gminnych ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom (w tym rozwiązywania problemów alkoholowych). Pomoc można uzyskać także w Ośrodkach Pomocy Społecznej, Ośrodkach Interwencji Kryzysowej, jak również w punktach konsultacyjnych, świetlicach socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych. Realizowane są także spotkania Międzyinstytucjonalnej Platformy Współpracy na rzecz Przeciwdziałania Narkomanii.

Poniżej zaprezentowano wykaz placówek leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych innych niż alkohol z podaniem adresu i kontaktu – tabela 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Tabela 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 - Placówki leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych innych niż alkohol w województwie małopolskim w 2017 roku.

Oddział leczenia zespołów abstynencyjnych po substancjach psychoaktywnych (detoksykacja)					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	M. Kraków	M. Kraków	Ośrodek Leczniczko-Rehabilitacyjny dla Osób Uzależnionych oddział detoksykacyjny	ul. Suchy Jar 4a, 31-983 Kraków	12 645 06 10
2	M. Kraków	M. Kraków	Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie sp. z o.o.	os. Złotej Jesieni 1, 31-826 Kraków ots-sekretariat@rydygierkrakow.pl www.szpitalrydygier.pl	12 646 84 04

Oddział stacjonarny terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	M. Kraków	M. Kraków	Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Uzależnień Monar „Dom Monaru”	ul. Suchy Jar 4, 31-983 Kraków kontakt@dommonarukrakow.pl www.dommonarukrakow.pl	12 645 06 10
2	M. Kraków	M. Kraków	Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Osób Uzależnionych z Nawrotami Choroby „Dom Gwan”	ul. Nadbrzezie 25, 31-983 Kraków dom_gwan@wp.pl	12 681 00 66

Poradnie leczenia uzależnień, które deklarują pracę z uzależnieniami od środków innych niż alkohol					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	M. Kraków	M. Kraków	NZOZ Krakowskie Centrum Terapii Uzależnień	ul. Wielicka 73, 30-552 Kraków poradnia@kctu.pl	12 425 57 47
2	M. Kraków	M. Kraków	NZOZ Małopolskie Centrum Profilaktyki i Leczenia Uzależnień	ul. Stoczniovców 7, 30-709 Kraków mcpilu@wp.pl	12 262 95 49
3	M. Kraków	M. Kraków	Szpital Uniwersytecki w Krakowie. Poradnia Leczenia Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych dla Dzieci i Młodzieży	ul. Śniadeckich 3, 31-501 Kraków	12 424 87 56
4	M. Kraków	M. Kraków	Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień	ul. Św. Katarzyny 3, 31-063 Kraków poradnia@monar.krakow.pl	12 430 61 35
5	M. Kraków	M. Kraków	Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie sp. z o.o. Poradnia Leczenia Uzależnień	os. Złotej Jesieni 1, 31-826 Kraków ops-sekretariat@rydygierkrakow.pl	12 646 87 83 12 646 83 17

Poradnie leczenia uzależnień, które deklarują pracę z uzależnieniami od środków innych niż alkohol					
6	brzeski	Brzesko	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Brzesku Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Kościuszki 68, 32-800 Brzesko szpital@spzoz-brzesko.pl	14 662 13 20
7	gorlicki	Gorlice	Centrum Terapii Uzależnień w Gorlicach	ul. Szpitalna 10a, 38-300 Gorlice spotuiw@wp.pl www.spotuiw.gorlice.info.pl	18 352 77 45
8	M. Nowy Sącz	M. Nowy Sącz	Małopolski Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień (MOPiTU)	ul. Waryńskiego 1, 33-300 Nowy Sącz nsodwyk@poczta.fm www.uzaleznienia-nowysacz.malopolska.pl	18 440 71 31
9	oświęcimski	Oświęcim	NZOZ Centrum Psychoterapii „Sobrietas”	ul. Powstańców Śląskich 21,32-600 Oświęcim biuro@nzo.z.sobrietas.pl	33 444 67 16
10	tarnowski	Tuchów	Centrum Zdrowia w Tuchowie	ul. Szpitalna 1, 33-170 Tuchów	14 653 51 01
11	tatrzański	Zakopane	NZOZ Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień „Rodzina”	ul. Grunwaldzka 5a, 34-500 Zakopane	18 201 72 00

Oddziały Dienne Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych - kod 2714					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	M. Kraków	M. Kraków	Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie sp. z o.o. Oddział Dzienny Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych	os. Złota Jesień 1, 31-826 Kraków www.szpitalrydygier.pl	12 646 87 33
2	M. Kraków	M. Kraków	Szpitala Uniwersytecki w Krakowie. Oddział Dzienny Leczenia Uzależnień O/K Psychiatrii Dorosłych, Dzieci i Młodzieży	ul. Śniadeckich 3, 31-513 Kraków www.su.krakow.pl ecwiernia@su.krakow.pl OBECNIE: ul. Olszańska 5, 31-000 Kraków	12 424 81 86 kontakt zalecany po godz. 15:00 Obecnie: 12 422 56 74

Ośrodki leczenia uzależnień bliżej niescharakteryzowanych					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	wadowicki	Andrychów	Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Andrychowie	ul. Dąbrowskiego 19, 34-120 Andrychów szpital@szpital.info.pl	33 875 24 46
2	krakowski	Skąpa	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skale	ul. Krakowska 250, 32-043 Cianowice biuro@przychodnia-skala.pl	12 389 10 56, 12 389 00 00, 12 389 10 05
3	M. Tarnów	M. Tarnów	Szpital Wojewódzki im. św. Łukasza SP ZOZ w Tarnowie	ul. Lwowska 178a, 33-100 Tarnów hospital@lukasz.med.pl	14 631 50 00

Inne placówki pomocowe					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	M. Kraków	M. Kraków	Monar – Noclegownia dla Osób Uzależnionych	ul. Sadowa 113a, 32-020 Wieliczka wodowska@interia.pl	606 203 156
2	M. Kraków	M. Kraków	Poradnia Profilaktyczno-Społeczna Towarzystwa „Powrót z U”	ul. Bobrowskiego 10, 31-552 Kraków	12 412 77 22
3	tarnowski	Tarnów	Wspólnota Cenacolo - dom w Porębie Radlnej	Poręba Radlna k/Tarnowa	14 679 51 23
5	wielicki	Wieliczka	Hostel – Monar	ul. Sadowa 117A, 32-020 Wieliczka wodowska@interia.pl	606 203 156
6	M. Kraków	M. Kraków	Placówka dziennego przebywania oferująca szeroki zakres działań socjalnych i edukacyjnych dla osób używających narkotyków w sposób problemowy oraz dla osób uzależnionych od narkotyków.	ul. Krakowska 19, 31-062 Kraków	786 847 747

Placówki prywatne					
Lp.	Powiat	Gmina	Nazwa placówki	Adres/e-mail	Telefon kontaktowy
1	krakowski	Liszki	Prywatny Ośrodek Terapii „Wiosenna”	Ściejowice 231, 32-060 Ściejowice	733 175 138
2	krakowski	Świątniki Górne	Prywatny Ośrodek Attente	ul. Krakowska 10, 32-040 Świątniki Górne	603 900 554

Placówki prywatne					
3	M. Kraków	M. Kraków	Prywatny Ośrodek Leczenia Uzależnień „Tęcza”	ul. Kacza 11 A, 30-735 Kraków	662 225 535
4	chrzanowski	Alwernia	Ośrodek terapii uzależnień „nowe życie”	Ul. Jana III Sobieskiego 12, 32-566 Alwernia	504 106 335
5	limanowski	Niedzwiedź	Prywatne Centrum Terapii Uzależnień „Koninki”	Poręba Wielka 480, 34-735 Niedzwiedź	18 331 72 50
6.	tarnowski	Tarnowiec	Ośrodek Terapii Uzależnień SYMPTOM	ul. Szczytowa 28, 33-112 Tarnowiec	531 01 01 00
7	M. Nowy Sącz	M. Nowy Sącz	Prywatny Ośrodek Terapii Uzależnień „Słoneczna”	ul. Zabelecka 7, 33-300 Nowy Sącz	514 214 515

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Krakowie oraz Eksperta wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego.